

Quod verò Greci *κινναμον*, Latini quoque *Cinnamomum* dicunt; Arabes, *Darseni*: Itali, *Cinnamomo*. Germani *Zim-*
merrini: Boemis *skorice*

Nomina.

A M O M V M .

C A P . X I I I I I

A Momum exiguum fruticatum, ex ligno se conuolens in racemi modum: flore, ceu candida uiola, paru: folijs bryoniae similius. Laudatur quam maximè Armeniacum colore ad aurum uer gens: ligno subfruto, abunde odorato. Medicum, quoniam in campesitibus, & aquofis enascitur, infirmi esse constat: eft autem magnum, subuerte, factu tenerum, frutice uenolo, odore origani. Ponti-
cum uero subfruto, a paruum, fragile, racemosum, fructu turgens, & odore nares feriens. Deligio recens, candidu, vel subfrutrum, quod nec ad strictum coherat, nec conuolatur, sed solutu diffundatur, femine plenum, uis paruis simile, graue, nalle odoratum; modo cariem non cōtraxerit, acre, gu-
stu mordens, simplici colore non euariente. Vim habet calfaciendi, adstringendi, excicandi. Somnum allicit: & illitum fronti, doloris sensum auferit: inflammations, & melicidas concoquit, diciturque: iuuat quos scorpions percutit: ex ocimo illitum: & podagrīs confert: inflammations oculorum, usque rumque lenit ex sua passia: ad vulnorum uitia in pefis, aut infestis utile est. Decoctū iocinori, re-
nibus, podagrā, potu conuenit. Antidotis imūlcerat, & pretiosissimi unguentis. A adulteratur Amo-
num herba simili, que Amomis uocatur, sed sine odore sine fructu. Nalcitur in Armenia, flore origani. Quare in huiusmodi rerum probationibus fragmenta fugienda sunt: eligenda autem, qua ab
20 una radice suos integrlos furculos emittunt.

Conclusa nō
legit Onibas-
fius.a Meum s'ui-
x'ō. non lo-
gum.

Tanta medicorum, qui nos praeceperunt, in simplicium medicamentorum historia, & facultatibus ignorantia, & segnitia exiit, ut nisi Deus opt. max. acerrimi, & ferè diuini ingenii uiros, hac atate nobis produxisset in lucem, qui prater id, quod vniuersam medicam facultatem ob erroribus sane innumeris expargauerint, eandemque ilustrauerint, vera quadim simplicia inuestigariunt; minimè profecto verendum fuerat, quin paruo tem-
poris tractu ars medica penitus subuerfa, extintaque remansisset. Et certè si longiori tempore res ita se habuisset, nullu dubium est, quin huic facultati cognito in avan euolasset. quandoquidem hac pefis radices tam in alium fixaret, ac tanu late se diffuderet, ut tanet nonnulli ingenio, & doctrinae praefatae plurimum infusaderent, om-
neque studium, & operam quam diligenter impenderint, quo errores, qui ignavia & negligentia emerserant, à
30 re medica excluderentur, eos tanet haec radixis euellere nequierunt. Siquidem non de hanc, qui (quauis ha-
cse percipliant rationes) malint pefsi prosequi abusus, omni ex parte detestando, quam candidissima inhucere veri-
tati. Quo fit, ut una cum alijs innumeris simplicibus medicamentis etiam legitimo Amomu carcamus. Cuius uice qui-
dam stirpium impofores ex Gargano Apulia monte profecti, pumilum quoddam semen, supponunt, colore nigro, odore lan-
tibus. Quod cum tantillum aromatis respicit, & gustu acri depredabatur, excoigitatur, vt facilius ipſum corraderent,
in hominum animis induceret, id proculdubio legitimum est. Amomum. Quod tanet (si Dioſcoridi fides est adhibenda) se
men edit uirum racemis simile, non autem minutum, quare illud rufit. Insuper mibi sane non confit, Dioſcoridem senē
in Amomu approbat, sed potius ligneam arbustive materiem, ut in cinnamono & cassia uidere eft. quo fit, vt legitimum
Amomum lignum potius, quam fenen exstinxerimus. Sed & turpiter aberrant, qui Serapionis interpretē decepti, herbam
Pedem columbinum quibusdam vocatam, quo geranij pro se fert speciem, Amomum esse contendunt, & in Amomi locum
40 substituent, nullam de his historiam inquirent. Ceterum Amomum, quod iure probri posuit, nullibi (quod scierunt) in
Italia prouenit, nec eis aliunde translatum haec tenus vide potius. Neque propterea vulgate pro eo supponendum esse cen-
so, quippe de incognitis periculis facere nec decens eft, nec tacitum. Sed potius Galeno mos gerendus fuerit, qui acro, &
Amomo vires conſimiles tribuit. Acorum itaque locum Amomu suppedita poterit. Porro & hi omnina explodiendi sunt,
qui pro certo afferere non vereantur, can stirpem esse. Amomum, quam Hiericantum à Hierie Palestina oppido appellant.
Plantam hanc plenius ad nos à Hierico defecunt, & ad fanumissimum REDEMPTORIS nostri sepulchrum peregrè pro-
ficiuntur. Ex enim eft, cana noſtris mulieres rosam diuina Mariæ vocant. Constat hanc amomum non eft, quod folia
alba viris non preferat, nec villo ſpirat odore. Legitimum cum pale odoratur, & adde vt nates ferias primo statim occur-
fi, origanum resperiat. Cordis libello de conficiendis pharmaciatis inconfonante de Amomo differunt. quippe in com-
poſitione aurea Alexandria pro certo afferunt. Amomum nervum eft rosam Hiericantis compositione, verò theriaci, cui
50 ipsius obtutus habere nos Amomum negat. V intent Hiericonta noſtris mulieres tempore partus ad inuestigandam pa-
riendi horam, quandoquidem (vt ipſe fatentur) in aqua denita non prius fecit, quā fuitu nasci icipiat: tanta inter
chriftilas irrefpit superfluit. Fuchſius medicus hac noſtris citate celebris in libro de componenti medicamentis, quem
nuper locupletatum edidit, dum ea simplicia examinat, que Theriacam ingrediuntur, eō produxit, vbi Amomu racemo-
carme meminit. Andromachus senior, nonnus Galeni interpretē insulsa his verbis. Botrys, Grace eft. In hac vo-
tu, origanum resperiat. Cordis libello de conficiendis pharmaciatis inconfonante de Amomo differunt. Siquidem Andermachi libro
primo de antidotis, via conuerit: alijs omnes, & cum vs Cordus, racemosi, & trp. vocem cum Amomu dictione, que prece-
dit, coniungentes, quasi vero Andromachus, de Amomo racematu locutus fit: quod certè Dioſcorides non ē, rurſq; ē, rurſq;
60 ipsius oblitus habere nos Amomum negat. V intent Hiericonta noſtris mulieres tempore partus ad inuestigandam pa-
riendi horam, quandoquidem (vt ipſe fatentur) in aqua denita non prius fecit, quā fuitu nasci icipiat: tanta inter
chriftilas irrefpit superfluit. Fuchſius medicus hac noſtris citate celebris in libro de componenti medicamentis, quem
nuper locupletatum edidit, dum ea simplicia examinat, que Theriacam ingrediuntur, eō produxit, vbi Amomu racemo-
carme meminit. Andromachus senior, nonnus Galeni interpretē insulsa his verbis. Botrys, Grace eft. In hac vo-
tu, origanum resperiat. Cordis libello de conficiendis pharmaciatis inconfonante de Amomo differunt. Siquidem Andermachi libro
primo de antidotis, via conuerit: alijs omnes, & cum vs Cordus, racemosi, & trp. vocem cum Amomu dictione, que prece-
dit, coniungentes, quasi vero Andromachus, de Amomo racematu locutus fit: quod certè Dioſcorides non ē, rurſq; ē, rurſq;
ipsius oblitus habere nos Amomum negat. V intent Hiericonta noſtris mulieres tempore partus ad inuestigandam pa-
riendi horam, quandoquidem (vt ipſe fatentur) in aqua denita non prius fecit, quā fuitu nasci icipiat: tanta inter
chriftilas irrefpit superfluit. Fuchſius medicus hac noſtris citate celebris in libro de componenti medicamentis, quem
nuper locupletatum edidit, dum ea simplicia examinat, que Theriacam ingrediuntur, eō produxit, vbi Amomu racemo-
carme meminit. Andromachus senior, nonnus Galeni interpretē insulsa his verbis. Botrys, Grace eft. In hac vo-
tu, origanum resperiat. Cordis libello de conficiendis pharmaciatis inconfonante de Amomo differunt. Siquidem Andermachi libro
primo de antidotis, via conuerit: alijs omnes, & cum vs Cordus, racemosi, & trp. vocem cum Amomu dictione, que prece-
dit, coniungentes, quasi vero Andromachus, de Amomo racematu locutus fit: quod certè Dioſcorides non ē, rurſq; ē, rurſq;
ipsius oblitus habere nos Amomum negat. V intent Hiericonta noſtris mulieres tempore partus ad inuestigandam pa-
riendi horam, quandoquidem (vt ipſe fatentur) in aqua denita non prius fecit, quā fuitu nasci icipiat: tanta inter
chriftilas irrefpit superfluit. Fuchſius medicus hac noſtris citate celebris in libro de componenti medicamentis, quem
nuper locupletatum edidit, dum ea simplicia examinat, que Theriacam ingrediuntur, eō produxit, vbi Amomu racemo-
carme meminit. Andromachus senior, nonnus Galeni interpretē insulsa his verbis. Botrys, Grace eft. In hac vo-
tu, origanum resperiat. Cordis libello de conficiendis pharmaciatis inconfonante de Amomo differunt. Siquidem Andermachi libro
primo de antidotis, via conuerit: alijs omnes, & cum vs Cordus, racemosi, & trp. vocem cum Amomu dictione, que prece-
dit, coniungentes, quasi vero Andromachus, de Amomo racematu locutus fit: quod certè Dioſcorides non ē, rurſq; ē, rurſq;
ipsius oblitus habere nos Amomum negat. V intent Hiericonta noſtris mulieres tempore partus ad inuestigandam pa-
riendi horam, quandoquidem (vt ipſe fatentur) in aqua denita non prius fecit, quā fuitu nasci icipiat: tanta inter
chriftilas irrefpit superfluit. Fuchſius medicus hac noſtris citate celebris in libro de componenti medicamentis, quem
nuper locupletatum edidit, dum ea simplicia examinat, que Theriacam ingrediuntur, eō produxit, vbi Amomu racemo-
carme meminit. Andromachus senior, nonnus Galeni interpretē insulsa his verbis. Botrys, Grace eft. In hac vo-
tu, origanum resperiat. Cordis libello de conficiendis pharmaciatis inconfonante de Amomo differunt. Siquidem Andermachi libro
primo de antidotis, via conuerit: alijs omnes, & cum vs Cordus, racemosi, & trp. vocem cum Amomu dictione, que prece-
dit, coniungentes, quasi vero Andromachus, de Amomo racematu locutus fit: quod certè Dioſcorides non ē, rurſq; ē, rurſq;

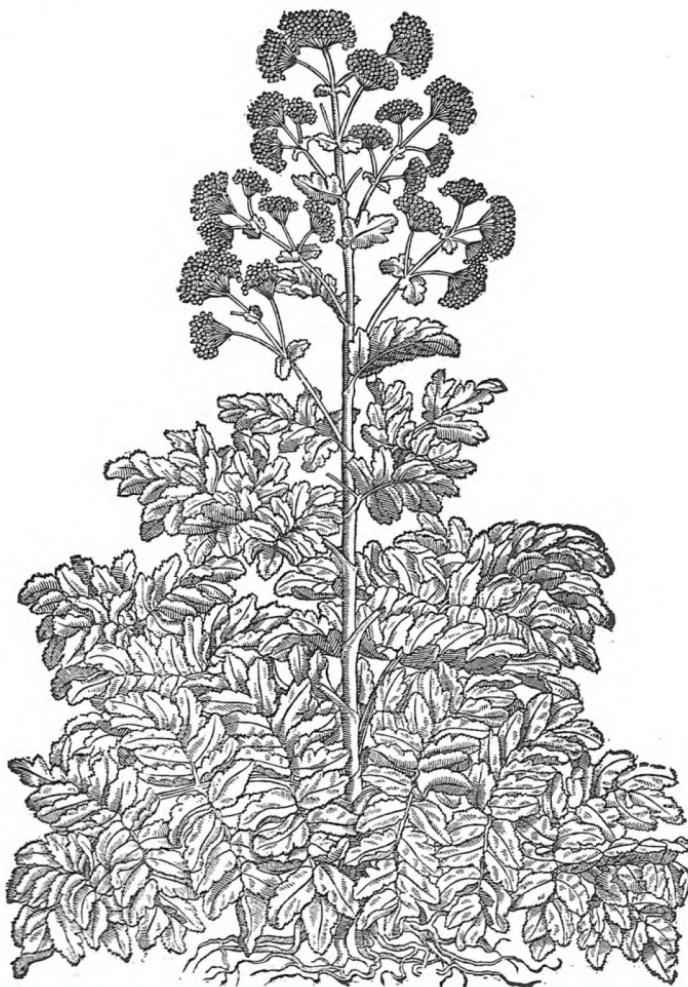
Amomu ſpu-
rium.Scrapionis in
tercipit la-
etus.Error quoru-
dam.Fuchſii opi-
nio reproba-
ta.

diligerent expendit simplicia medicamenta, que in theriacam addiuntur; tamen nusquam (quantum inueniri) botryos mentione facit: neque etiam eius meminit de theriaca ad Pamphilianum scribens. quid, si eandem plantam apud Galenum in simplicium medicamentorum censu considerationibus notum est? Addam illud posferem quod inter recentiores Grecos Paulus, & inter Arabas Anteuenus botrym herbariatis non inferunt suis. Quia sane omnia nostram auctoritate confirmant opinionem. Cui si illud obijcat Fuchsius quod Nicolai Myrepsicus in sua theriaca botrym Gallicam habeat, respondere ego, quod Nicolai codex Graecus depravatus est, & innumeris scatet mendis: id quod ipse Fuchsius non negabit, quod idem de Nicolai codice sive numero pollicetur. Ex his itaque fatis manifestum fieri arbitror, quod Fuchsii sententia, que theriace botrym adjicere contendit, refellenda est, ita Galeni interpretes, qui Anomum racemosum vertunt, probant: sicut, ut quis sint cum Andromacho Diocoriden secuti, is enim Anomi Pontici notas perfringens, ipsum racemosum fecit, ut supra in eius mentione legitur. Anomi meminit Galenus lib. v. simpl. med. sic inquietus Anomum accorū similem facultatem obtinet, nisi quod acorū fructus sit, maiore autem concoquendi facilitate. Hoc Graeco nomine ξυαρη dicitur, Latine item Anomum, Arabico, Hamemis, aut Hamana; Italico, Anomo.

K. 50. COSTVS. CAP. XV.

Precellit Arabicus, candidus, leuis, eximia odoris suavitate. Secundum locum sibi vendicat Indicus, a leuis, uber, ut ferula niger. Tertius est Syriacus, grauis, colore buxeus, & odore fetiens

COSTVS.

riens. Optimus est recens, albus, abunge plenus, denlus, aridus, à teredinibus non erosus, sine granuloientia, gutt calidus ac mordens. Vis ex excalctoria: urinam ciet: menes pellit: virijs, quæ vuluum male habent, tam impositu, quam fotu, & suffitu auxiliatur: Contra uiperarum mortis sextantem bibere prodest: item aduersus pectoris dolores, conuulsas, inflationesque ex uino & absinthio: uenerem ex milio stimulis: latas ventris tinea ex aqua pellit: horribus ex oleo ante febrium accessiones, & neruorum resolutionibus oblinitur: uitia curis in facie, cum aqua, vel melle illitus, emendat. Additur in antidota, & malagnata. Sunt qui, admisimus helenii Comageni præduri radicibus, adulterent. Quod deprehensum facile est: siquidem neque gustu feruet helenium, neque validum odorem vibrat, vt caput tentare possit.

Costis, quo nse sunt officina per longas etates, in amarum, & dulcem diuidi solet: tanetis tum *Dioscorides*, tum *Costis* confi-
deratio.

Cetiam *Plinius* nec dicit, nec amari meninarent, sed nigra dianoxata, & albi. *Galenus* quidem scribit leuiculum *Costis* inesse amaritudinem: sed qui inter Grecos scriperit *Costum* inueniri dulcem, baetensis compertum non habeo; quanvis *Mauritanis*, & eos secuti, dulcis, & amari quantitate mentionem fecerint. Qui in myropoli passim habetur, adulterinus est: quippe nec illa odoris suauitate commendatur: ergo adeo acri reprehenditur, ut admetus exulceret, vt *Galenus* inquit. Proinde medicamentis, que *Costis* expiunt, non erit, meo iudicio, imponeundus, cum præterea nos planè latet, cuius non planta sit radix. Porro non defuit bode impostores, qui ex *Gargano* *Apulia* monte quotannis ad nos conuechunt *Pseudocostis* cuiusdam radice, amari sponges, que sancte quadrantes Rodianum radicum representant. Eas autem pro legitimo costis nudent nostris pharmacopeis, ipsi presentem, qui in rei herbaria cognitionem negligenter incidunt. Plantam nos habere, atque etiam depingi ceteras, ut ex eis imagine, quæ hic damus, discam imperiis cuius plantæ sint radices illæ que pro legitimo costis circumveniuntur. videtur tamen *Pseudocostis* plantæ quadam præ se ferre maiestatem, & ideo non vulgaris indicanda. Folij est pauci usque domellicam aioribus, dentis oribus, crissis, & aperioribus, biuni accubantibus, caule rotundo faniculato, geniculato quebunditi. E geniculis ramuli orientur in uniuero caule, in quorum summitatibus, umbella spiculata velino colore, nudo semine, fabruenduque. Radice nitidus vegeta, crajo cortice, carnosus, vestita colore cinereo splendente. Praferunt hanc *Herbari*, qui eam ex *Apulia* ad nos comportant, ad omnes capitis, neruorumq; affectus frigidos, quinierat ad pectoris virtutis, ad ventrici, cruciatu. Et piserum omnium obstrunctiones, & ad renem vesicas, & uteri morbos. Ideoq; diutius capitis dolor effectus, tertioq; tempore, comizelis stipulis, veterosis, conuulsi, refolatis, althomaticis, anbelatoribus, tussificibus, Ilericis, hydrotopis, plurimum conferte *Pseudocostis* radicem affirmant, quin etiam flatus expellere, vermes nescire, vrinas, & calculos clycere, mens, secundis, expartus ducere, sive bibatur ipsa radix, siue decoctione eius, aut si in fomento, balneis, & defecibus addatur. Praferunt eandem ad colic cruciatu, ubi decoctione chyle infundatur, & aduersus articulorum morbos, & coxendicunt dolores. Nam cum amara sit, non nihil odorata, & nonnulla sit accidine predata, hac omnia *Pseudocostum* praestare posse, facile concedam. Sunt insuper, qui *Costi* loco Angelicam recentioribus vocatum supponendam existimant. ignorare tententiam magis probandum conferem, quam coram, quipseudocostis utuntur. *Costum* enim hec radix non obſcurè refert: quandoquidem extima illa odoris suauitate tam incepit spirat, ut angelic nomen sibi merito vendicasse videatur. Acri præterea est, nec amaroris omnino expers. Quapropter eos handiquaque damnosum putauerim, qui Angelicam *Costi* genere esse crediderint. Contrà vero eorum opinionem haud unquam probarim, qui Zedoariam legitimam esse costum contendant. Siquidem his nec *Dioscorides* astipulatur, nec etiam *Galenus*. Ille quidem, quod Helleni radicibus, que vegeta magnaque sunt, costum adulterari scribit. Hic vero quod pluribus in loco afferat *Costum* ex diffusoria, & adstringente constare facultate: adeoq; eximijs fragrantisque esse odoris, vt non minus ad unguenta odorata paranda eius apud antiquos inualuerit vobis, quam malabathri, *Amoni*, *Cassie* atque *Myrræ*.

Quibus tamen tum notis, tum facultatibus propterea *Zedoaria* deicitur, quum potius graniter, quam suauiter oleat. Ad de quod *Costo Galenos* leuiculum planè amaritudinem, & validum tributum accidens, sed hoc in *Zedoaria* contrario modo se habent, cum in ea validior amaritudine, & acreo remissori deprehendatur. Nec præterea defuit calumniantes, qui dicunt, vt nobis insidentur, *Zedoarium* non Indicum esse costum, sed *Syriacum*. sed quis hos non ridebit, quum nusquam auditum sit in Syria nasci *Zedoarium*? Indica enim radix *Zedoaria* est, que per mare rubrum affertur *Alexandriam* *Egypti*, verum non ob id negaverim pro *Costo* substitui posse *Zedoarium*, vt aliis diximus in *Epiphiloi*. *Costi* vires scribit Gal. lib. viii. de quod *med. facultatibus*, sic inquiens. *Costum* lenientiam planè amarum, plurimam autem acrem, & calidam in se qualitatem simili & facultatem continet, adeo ut etiam exulceret. Unde ipso cum oleo perfircent corpus, ante accessionem in rigoribus per circuitus redemptiuntur. Sic vero etiam in refolitis, & iochadiis, atque in summa in quibus exalfacere partem quanvis, aut ex alto in superficie extrahere aliquem hominem est opus, ad costum configuntur. Eadem de causa urinæ, menesque provocat: & ad rupta, conuulta, ac laterum dolores conuenit. Porro ob amaritatem, que illi inest, lambrios latos enecat. Ob candem & contraria velut ex sole maculas, & *Græci* vocant, cum aqua, aut melle uirupant. Inest item flatuosa quadam illi temperie humiditas, per quam & venerem excitat cum uino mulso. *Kies* ita *Grace* nominatur, quemadmodum Latinæ *Costis*, Arabice *Kostos*, sine *Chafe*, & Italice *Costo*.

Costi vires
Galen.

Ex his diffusoriis.

IVNCVS ODO RATVS.

CAP. XVI.

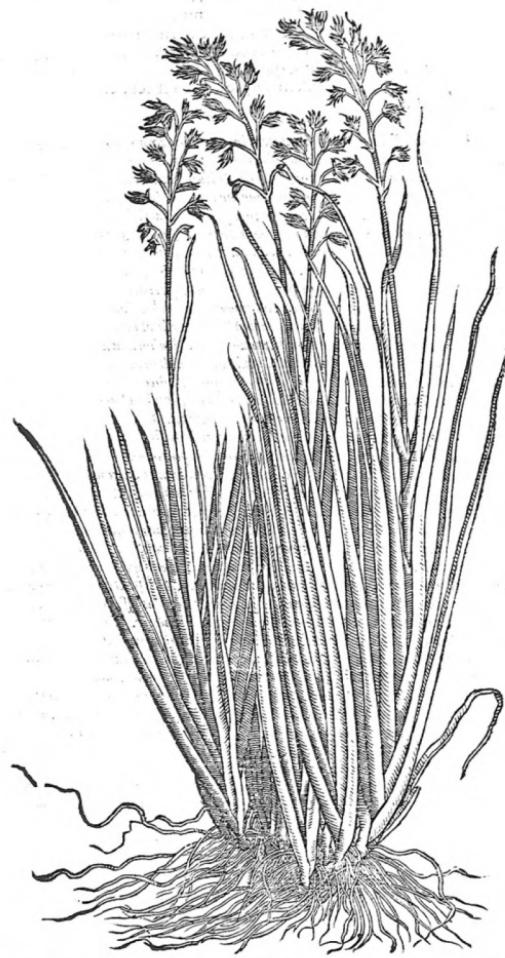
Odorus Iuncus in Africa, & Arabia nascitur. Laudatissimum ex *Nabathæa*: proximus Arabiæ. *Med. Lib. 20.*
Cous, quem aliqui *Babylonium* cognominant, alii teuchitin: pessimus ex Africa. Eligendus est rufus, recens, floribus referunt, tenuis, rubentibus fragmentis, qui manibus confricando rosa odorem emittit, igne mordacitatis ad linguam. *Floris culmorum*, radicisque est vobis. Vnde vrinæ ciundæ habet, mensis pellit, difficultus inflationes, caput aggrauat, modice adstringit, comminuit, excoquit, ac venarum spiracula laxat. Flos eius in potu utilis ianguinem rei cipientibus: doloribus stomachi, pulmonis, iocinoris, & renum. mitcerit antidotis. Radix adstringentior est: ideoq; fastidijs stomachi, hydroperosis, conuulsi, drachma vna cum pari pondere piperis, per dies aliquot datur. Decoctum vulvae inflammationibus, ad desidentum fokus, vtile est.

Costis se-
pa*zus*. *I. g.*
uocantur.
machis Ant-
iquus codex.

Iuncus odoratus officinalis *Squinanthum* vocatur. Quæ nox, quanvis depravatæ, ex plants, & floris nomine componiuntur, in unam urejique iunctis dictioribus. Nanque *Squinanthum* si ad rectam etymologiam referatur, non aliud inferatur: quam duas hæc Græcas dictiones σκιναντη & ιονη, quæ latine florum iunci significant: σκιναντη enim inuncum, ειδος γε-

D rō flo-

Junc odora-
ti considera-
tio.

ystorem Græcis designat. Veruntamen flos ad nos non importatur. quod tamen mirum non est, cum etiam Galeni tempore non haberetur. Proinde inquit libro primo de antidotis. His præstrea Iuncum odoratum ex Arabia allatum immitti præcipit, quem nescio quomodo sebani anthos, id est, unci odorati florem multi vocent, cum nobis floris copia non adeo suppedet. Nam est tota aduehatur herba, sicut tamen eius superiores partes à camelis sepe depauperantur etenim ea, & elefantus maximè, bac Galenus. Quæ si licet nobis dicere quod sentimus) porius ridenda, quam probanda uidentur. Arduum quippe fuerit credere, tam ingentem esse cameiorum numerum, qui locustariam modo in unicu-
sionem sebani flores depascantur, ut nulla penitus super sit planta, cui flos non devoretur. Planta est iuncus Odoratus peregrina, que ex Alexandria Aegypti ad nos conuenit. Nascitur in Arabia, Syria, etiam in caneprefribus, & pacis, tum etiam ubi lacus quodam tempore siccantur. Folia habet Cariis vel Zea, robustiora tamen, sibi similes spectantia, & quibus culmi excent geniculati, in quorum summitate flore habentur odorati. Radix est illa magna parte villoso odorata; sed odor trans-
itu temporis deperditur. Referunt quidam nauci odoratum Iuncum etiam in Apulia, quia & in Campania prouenit, ut Bra-
safolus inquit Plinius auctoritate. Sed vereor, ne hallucinenter, quod nec inde flores afferantur, nec palea: neque etiam id
Plinius affirmanter afferat. Is, quo Scaphiarij passim vntur, non afferunt aliunde, quam ex Alexandria. Ceterum
non parva quidem diligentia, dum emitur, est ad libenda, quandoquidem non defunt impotentes, qui ad merces angendas,
sebani pacis, & berbarum quibusdam felicitis adulcent. Præterea uidendum est, ne venustate exleuenerit. facilis
enim

In Lib. Primum Dioscoridis.

51

enim (ut in libro de antidotis docuit Galenus) ab hoc usus omnis euaneat. Scribunt Monachi illi, qui in Mesuem communitario ediderunt, odoratum luncum, quo pafsum usciscit utuntur, spuriū & illegitimum esse, cum haec paleas ut corum uerbis star) Dioſcoridis ſchēnum minime referant. Siquidem radices primū medicinæ uisu congruas illi non inesse contendunt, sed capillorum modū tenues deinde paleas ipsas nullam guſtantibus acrimoniam relinquere, nullus; roſarum odore fragrare, ſi manibus conſuicuntur: ne poſtem uincun aliquem profere, ſed canalis geniculis interceptos tritici, vel hordei modo. Quia in re (pace eorum dixerim) dupliſi errore notantur, primū quād Dioſcoridem oſcitanter legerint: deinde quē illud afferint, quod experimetur proculdubio falsoſi uite deprehendunt. Quod autem Dioſcoridem oſcitanter legerint, cū dicunt ſchēnum uincun proferte, non calamum, facile patet, quandoquidem contrarium scribi Dioſcorides, ubi ſchēni uifum reddit his uerbis, *qui sūt ē tū abī, xp̄ tū uadī, xp̄ tū tū id est.* *Vifus est floris, calamorum, & radicis.* Præterea quād communis uifus ſchēnum acrimoniam non habet, pariter falſum eſt, quippe, ut experimento quotidie comprobaretur, qui non longo tempore conſeruerit, lingua manu uelicit. Quibus palam eſt, Monachos vel inueniunt ſchēnum deguſtasse, velsi deguſtarunt, illum adē uetusſte exoleutum fruſte, ut (quemadmodum Galenus inquit) omnem acrimoniam, odoremque amiferit. Quod autem noſtri ſchēni radicestenes finit, nibil ad hiftorian refert: ſive enim teſtes ſint, ſive craſſe, eas non deſcribit Dioſcorides. Schēni flores ex Alexandriā uā cum integra planta allatos ego in manibus habui, qui digitis attriti roſarum odorem emitebant. Quonobrem non tenerē contra Monachorum ſententiam affirmandū putauerim, communis uifus ſchēnum legitimum, & probatissimum uife. Sed si quidem adhuc magis reprehenduntur, non tamē ut eorum dignitati aliquid derogetur quod in Diagangelio compositione ſcripserint, radicem galangam uocatam legitimum uife ſchēnum, ipſamque galangam ad nos afferri. quod prouſis à veritate alienum deprehendunt. Ceterum & in hoc partem Fuchsium errare crediderim. quippe qui ſcripſerit ſia in methodo, ſchēni antiſtites nullam acrimoniam manu relinquere. Eſt etiam Anguillariū qui Monachorum forteſe ſententia ſequitur pluribus contendit fuch. lapus Iaci odorati, uires ex Gal.

10 ſchēniantum communis uifus uife adulterinum. Primum quād caulem non habeat Cyperi, vt Dioſcorides in Cypero teſtatur, deinde quād eius radices ſimiles noſtri uocato Thū baudiquam conſpiciantur. Præterea, quod antiquis uifis fuerit florū caulis radicis non foliorum, quibus tantum nubes eſt uifus. Ad hanc quād in noſtris tum caule tum radice nullus prouſis odor percipiatur, nec ſapor, ſed tantum in foliis, quibus non uitiat Dioſcorides. Hac itaque ſunt Anguillariū arguſta, que non parum forteſe valere putare, qui aliorum ſententiam non aſcierit. Egō uero hiſte arguments ne minimo quidem vngue a priori mea opinione amoueri poſſim. Siquidem ante Oribatū nulla Dioſcoridi erat Cyperi deſcripſio, idec nec foliorum, nec caulis, nec ſeminis, nec radicis. Quo fit ut illa omnia in Dioſcoride addita crediderim, ade quod in omnibus exemplaribz Dioſcoridis, ad manu ſunt, non legiur Cyperi odoratius modo calamum proferre, ſed iuncti ſimplificer. Et ſi odorati perperam addiderit Ruelius quod ipſe uidetur aperire ſatis demonſtrare Dioſcorides, cum 20 dicit. *xp̄ sūt ē tū abī, xp̄ tū uadī, xp̄ tū xadī, xp̄ tū*. Siquidem Cyperi caulis nullam prouſis Calami ſacieſ refert cum rotundus nō ſit, ſed angulosus, alba farctus medullā, non inanis nec illa in parte geniculatus, ut calamus. Ideoq; ſchēnianum, rotundum odoratum luncum uocat Galenus lib.6.de compoſitione medicina, ſecondum locos. Adhuc non reperio ſcripſiſe uifum Dioſcoridem, Thū radicem haberi ſchēniantho ſimilem. Sed quād Thū ſuperior radix, qua digitis minimi craſtitudinem equat, ex obliquo adnatæ habet fibras, ſit exiguae radices uis ferre ſimiles, que in Schenanti & Elebori nigri radicibus vifuntur. Nam ita habent Dioſcoridis verba: *πάντα δὲ μέρη τοῦ θυματού μερικά τοῦ ἀρχέτυπου τοῦ πατέρος, τοῦ αὐτοῦ τοῦ ξενίου μέρη τοῦ πατέρος:* quibus lingue Graeca peritis facile palam fieri fibras tantum, que in Thū radice habentur. Iunci ſimplificer non odorant iunci fibris, (vt hi quoque ſomniari Ruelius), comparatſe Dioſcoridem. Quod verò noſtris odoratō iunci non reniant in ſuum caules & radices, ſed tantum folia, præter Dioſcoridis ſententiam, quod nulla odorat ſi ſaporis, uis in hiſte partibus reperiatur, id eueneri crediderim, non quād ſit uerum Anguillariū argumentum, (ſunt enim omnes eius partes odoratæ) ſed quād ita poſt Dioſcoridi tempora inualeat uifus. Quandoquidem Galen, riuſuſt vitruſ plantab. 8.de ſimp. med. fac. Ego quidem mihi teſtis eſe poſſom, habere me nunc ad manu aliquot odoratō iunci plantas, quarum calami ac radices, non minus ſunt acres quam folia. Quo fit ut putem rotundum, odoratum luncum, qui non fuerit exoleutus, nūquam deguſtasse Anguillariū, ut nec Fuchsium. Poſtrem ſi nazale ſolūm ac uires noſtri ſchēniantho reſtē quidem examinatur, id proculdubio ex Arabia, Alexandria, Aegypti importari non facile negotiatores certiores reddent: & legitimi odorati iunci uiribus preputium eſſe omnes teſtabuntur Medici, qui curandis agris ſeſe toros dedere. Schenani uires prodiuit Galenus lib. viii. ſimp. med. ubi ſi habet. Schenani antbos modicē calſacit, modeq; etiam adſtrigit, ne plane rtenatius natura alienus eſt. Quocirca his de caulis virinam monet, menſisq; ciet adhibuit ſine in ſomentationem, ſit in portione prodeſt & iecoris, & ſpanachis, ac ventris inflammationibus. Magis eo adſtrigit radix. Quod uero ſlorem uocant, calidius eſt. Porro in omnibus ſia partibus, in alijs minus guſtantibus apparet adſtrictio: proprieſte medicina, que hemoptoſi, ſue ſanguinē reſentientibus exhibentur, commiſſetur. Σοῖος ἀναγνωστός.

30 Taya de la Mequa, ſue Taia de chameillio, Hispanis: Paſtura de chameaux, Gallis nominatur, Nomina.

Kālāus ἀρεατιδ.

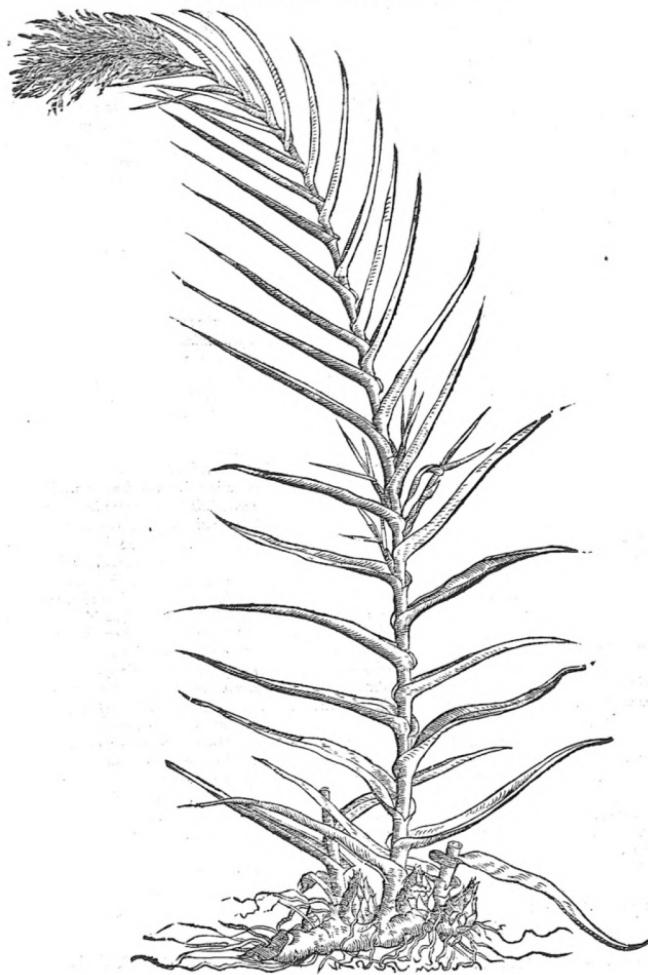
CALAMVS ODORATVS.

CAP. XVII.

Calamus odoratus in India naſcitur. Melior eſt fuluſus, deneſe geniculatus, & qui affulſoſe frangi- tur, plena araeorūm fiſtula, albicans, lentiſ in mandendo, & adſtrigens, cum aliquanta acrimonia. Virnam potu ciet: quare cum graminis, aut apij ſemine coctus in aqua ſubter cutem fuſe morbo, renum vitij, ſilicidio virinæ ruptiſque commode bibitur: menſes & potu, & appoſitu pel- lituſ ſuſſitu medetur per fe, aut ex reſina tercibinthina, haſto per arundinem fumo: ad mulebres infeſſuſ decoquitor, & clyſteribus imponitur. Malagmatiſ, & ſuſſitioniſ ob oris gratia cōmifetur.

Calamus, & luncus odoratus (ut Theophrasius ſit antea lib. ix. cap. vii. de hiftoria plantarum) trans Libanum mon- tem, inter iſpam Libanum, & alium quendam montem parum ualle minima exueniunt, ut quidam dixerit, inter Libanum atq; Antilibanum. Inter quos campus ampliſſimus, & pulcherrimus eſt, quem Audonem appellant. Quād uero cā- bamus, & luncus prouenient, lacus in amplius ſpatiarū, iuxta, eum palūtribus ſiccatis iſiſi affurgunt. Occupant locum plus quam triginta ſtadi. Virides nequaquam eſt videtur, ſed ſiccata forma uero nibil ab alijs diſferent. Locum ingredienti pro- tinus odor aspirat, non tanen longius ſpirat, ut quidam referunt. Hic enim locus a mari plus eſt, quam ſtadio centum quinquaginta. Sed in Arabia aspirationem agri odoratissimam eſſe inter omnes conſtat, hec de Calamo Theophrasius. Cui etiā ſubſcribi Plinius libro XII. cap. xxii. ubi ſic habet. Calamus quoque odoratus in Arabia naſcens communis ſindis, atque

Calami odo-
rati hilona
ex Theoph.

Syria est: in qua vincit omnis a nostro mari centum quinquaginta stadiis. Inter Libanum montem aliumq; ignobilem, non
(vt quidam exstinxerent). Antilibanum in convallis modica iuxta lacum, cuius palustria efflate siccantur, rivenis ab eo flae-
dis calamus & incus odorati gignuntur. Nihil ergo a ceteris sui generis differunt aspectu. Sed Calamus praefatior odo-
re statim è longinquo inuitat, melior tali, meliorq; qui minus fragilis, & qui assulosè frangitur. Inest filula arancium,
quod vocam florem. Prostauratio est, cui numerosius reliqua probatio, ut integer sit. Damnatur alibi. Melior quo-
breuor, & crassior, lentsq; frangendo, hafenus Plinius. Sed certè satis palam esse arbitror (vt in acori commenta-
tivis diximus) quād magno ducatur errore Brasilius Ferrariensis, quod tam facile fibi persuaderis, legitimū odorato-
rum Calamum illam esse radicem, quæ temere omnibus in pharmacopoli illius vicem explet, quamq; verum esse acorum suje-
rius pluribus rationibus comprobavimus. Quandoquidem primū ex ipsa Calami appellatione, deinde ex eo, quod dixerint
Theophrastus, & Plinius non differre bunc formā à reliquis sui generis, id est, ab omni arundinum genere, vique constat
odoratum Calamus genere, & forma arundinēa præfē ferre, odoratum tamen, non autem esse radicem. Quocirca Plinius
Dioscoridem forsan fecutus, dixit. Filula (hoc est canitati) inest arancium, quod vocam florem: non autem ra-
dicē, vt falso contendit Brasilius, araneum illud inueniri in vulgari illo officinarum. Ad hec Plinius lib. xxi. cap.
xi. iam plura arundinum genera, & vires recenser, idem aperiissime ostendit, his uerbis. Arundinis genera. xxix. de-
monstrandum, non alter euidentiore illa natura, quād continuis uoluminibus tractuumus. Et quoniam plura genera se-
cimur,

cimus illa, que in India sit; nam et odor, vnguentorumque; canfa, vrinam mouet cum gramine, aut apij semine de-
cactat & menstrua adnotat; medetur conusulis diabolis obolis porta, incioris, rebus, hydropi, tussi etiam suffitu, magis
que cum resina. h.c. Plinius. Sed praeterea vulgares calami radices, quae acori esse censentur, ab illo nequaquam fra-
gi possunt; sed transuersim, quemadmodum & iridis. Quo fit, ut eorum innotescat lapsus, qui Calamum odoratum radi-
cem esse contendunt, quatenus (ve aperte ostendunt) nil aliud est, quam arundo. Ceterum si quisdam dixerit, has radi-
ces, quarum et usus, esse calami odorati proprias, non acori, sicut sane argumentum defrui, quod intuibens evidenter
apparet. quandoquidem esse complures illius acori radices habeantur, que secca gerunt in catione folia, iridi omni ex
parte similia, nulla tamen vrsquam inventa est, que secum arundinis triculium cacomini annexum deferat. nempe acori
proprium, non odorati calami est, iridis folia ferre. Ita itaque rationibus Fuchsii quoque sententia improbanda mibi vi-
detur. quippe qui putauerit in suzmerbodo, vulgarem officinam calamum ueri odorati calami esse radicem. Porro mi-
nime quidem compertum habeo. Dioctordio, nedium Galenum, qui ex odoribus, ac saporibus uires equae, ac qualitates
omnium simplicium medicamentorum accuratisime inuectigavit, dixisse aliquid odorato Calamo inesse amaritudinis, quae
tamen in acro haberet Galenus prodidit. Qui Calami odorati vres pluribus defrui lib. viii. simplicium medicamentorum,
sic inquiens. Calamus odoratus leuiculus quandoq; adfrictione, ac minimam acuminiam possidet; magna ex parte
essentia eius terrena est, & aerea, in calidatibus frigidatibus, conjugatione temperata. Quamobrem moderate vrinam
mouet, & facultatibus, que iecori, & stomacho imponuntur, miliceri potest, tum in fomenta quoque uteri, que phlegmones
gratia, aut irritandis mensibus affluerunt, utiliter admiscentur. Ponatur itaque, habeaturque secundum ordinis eorum, que
excalfacti, & decantati, ualentius tamen deficunt, quam excalfactant. Inest quoque ci quiesdam parium tenues, uelut
alijs omnibus odoratis. Ceterum illorum compluribus tenuum partium plurimum, calamo uero non multum adeat. hec
20 Galenus. Quibus faciliter, Calamus officinalis uocatum, legitimam esse nequaquam: maior enim illi inest acuminis, quam
suo referat Galenus. Eaq; propter legitime calamo odorato non est, hoc sua definitio fateri non dubitauerim: id quod
etiam aliquibus fatis persuasum esse puto. Nam propterea sunt qui libellum sententia de subtilitate medicamentis falsi (ut, mea
quidem fert opinio) Galeno adscriptum, sphagnum, id est, mucum arboreum, calami odorato loco supponendum esse nelin. Quam equidem sententia ut hancius probaveram, ita etiam literis mandaueram. Nunc autem quoniam illud mibi ab-
surdum uidetur, quod ea medicamenta inter se commutari debent, que contraria facultatem fortita sunt, cuiusmodi
esse perpenduntur calamus odoratus & sphagnos: idea non temere cogor mutare sententiam, atque ab illis desificere. Sed nuid pro calamo repletu subtili posse credamus, alibi, Deo concedente, explicabimus. Eius nomen Graecum
est Καλαμός: Latinum, Calamus odoratus: Arabicum, Hafabel, aut Čašā aldatira: Italicum, Calamo
odorato.

Fuch. opinio
improbata.

Calami odora-
tus uires ex
Galeo.

20 Galenus. Quibus faciliter, Calamus officinalis uocatum, legitimam esse nequaquam: maior enim illi inest acuminis, quam
suo referat Galenus. Eaq; propter legitime calamo odorato non est, hoc sua definitio fateri non dubitauerim: id quod
etiam aliquibus fatis persuasum esse puto. Nam propterea sunt qui libellum sententia de subtilitate medicamentis falsi (ut, mea
quidem fert opinio) Galeno adscriptum, sphagnum, id est, mucum arboreum, calami odorato loco supponendum esse nelin. Quam equidem sententia ut hancius probaveram, ita etiam literis mandaueram. Nunc autem quoniam illud mibi ab-
surdum uidetur, quod ea medicamenta inter se commutari debent, que contraria facultatem fortita sunt, cuiusmodi
esse perpenduntur calamus odoratus & sphagnos: idea non temere cogor mutare sententiam, atque ab illis desificere. Sed nuid pro calamo repletu subtili posse credamus, alibi, Deo concedente, explicabimus. Eius nomen Graecum
est Καλαμός: Latinum, Calamus odoratus: Arabicum, Hafabel, aut Čašā aldatira: Italicum, Calamo
odorato.

Nomina.

³⁰ Balaſam. B A L S A M U M . C A P . X V I I I .

Balsamum arbor albae violæ, & lycii, siue pyracantha magnitudine conspicitur. Folium ruta pro-
ximum, longe candidius, perpetuo vires. In iudea solum quadam valle, & Aegypto nascitur:
his differens modis, scabritate, proceritate, gracilitate. Quod igitur tenui, & capillacea coma est, the-
ristum vocant, quasi demissile fortassis quoniam ob gracilitatem facile demetur. Aestiu sub ortu
canis ardoribus, arbos vnguibus ferreis inciditur, manaque è plaga b succus, quem Opobalsamum
vocant, sed tam exiguo stillatu, ut annis singulis, ne plures quidem, quam semi leptene congregi cogan-
tur: imibique pondus duplo rependitur argento. Succi probatio est, ut sit recens, validi odoris, syn-
40 cerus, non ad acorem vergens, dilui facilis, laevis, adstringens, ac modice mordens gustu. Sed varie
vitriatum misto ad aliquibus terebinthi, cyperi, lentisci, balani vnguento: item fulino, metopio, melle,
aut à Cypria cera liquida. Quod maleficium facile reprehenditur: namque merus in lanceam vestem
fusus, neque maculam facit, neque si eluat, notam relinquit: vitriatus autem inheret, & lac infilla-
tus coagulat, quod adulteratus non efficit. Quintenius syncerus in aqua, aut lacte celerrime liqua-
tur, colore laetificet: vitriatus uero oleo modo innat, se conoluens, aut in stelle modum diffun-
dens. Syncerus senescens crassescit, deteriorque redditur. Hallucinatur, qui aqua concretum perf-
sum ire, & ad ima fidere arbitrantur: postea dissipatum supernatere. E ligni gener, quod Xylobal-
samum vocant, probatur recens, & farmento tenui, fulvum, odoratum, quadantenus opobalsamum
spirans. Necesarius etiam feminis erumpit vltus: quare eligatur flauum, plenum græde, ponderosum,
50 mordens gustu, seruens in ore, modice opobalsamum olen. Adulteratur femina hyperico simili,
quod à Petra oppido defertur. Sed coagulatur magnitudine, inanitate, virium ignavia, sapore pipe-
ris. Efficacissima uis inest succo, & quam maxime castici: abstergit que tembras oculorum pu-
pillis offundunt: medetur perfrictionibus vulturum cum rosaceo cerato appositum: menses quoque, secun-
das, & partus extrahit: horrores illius discutit: vlcera fordida expurgat, & cruda concoquit: vrinam po-
tu ciet: agre' (pirantibus prodest: datur in lacte contra aconitum haustum, aut serpentium iutus. Mi-
scetur acopis, malagmati, & antidoti. In summa præcipua authoritas fucco, secundalemini, mini-
mal ligno. Semen commode potu datur doloribus lateris, pulmonum vitijs, tussi, ischiadicis, comi-
tialibus, vertiginosis, orthopnoicis, urinæ difficultibus, torninibus, ac serpentium moribus: ad mulie-
bres suffit per quam vtile est: vulturum aperit in defecitionibus balnearum decoctum, & humorem
euocat. Lignum eadem habet vires, aliquantò minores. Ex aqua potum cruditaibus, torninofis,
vulfis, uenentorū itib; opitulatur: vrinam cit; ad capitis vulnera cum secca Iri cœnuit: squamas
osifium extrahit. & ad vnguentorum spissamenta additur.

a Meum, &
Drag. non ha-
bent.

b Meū ζπτη.
Liquor.

c Meum τοῦ
δένθη. i. liquo-
ris.

d Omnia ex-
ceptis uis pū-
pillis & vtrix
vtr. et. i. co-
rotum my-
teum, aut Cy-
pri & laev. i.
e Meum ex-
xvi. id. d. πε-
τι. i. macula
non facit, ne-
que notam.
f. ιντριγασ.
i. habens ra-
mos teuus.

A niquis Balsamum (ut Plinius libro XII. cap. xxv. est ancor) in duobus tantum horis, vitroque regio, altero
iugerum vixinti non amplius, altero pauciorum uni terrarum Iudea concessum erat. Sed postea propagata admo-
dum fuit species, cum Iudea ipsa simul cum balsamo Romanum potiri sunt. Qui ueluti politicarum pretiosarumque rerum
propagatores, tan dignam, claranque rurtem raram esse non tolerant. Itaque eam malleolis ferendo, atque iterando
non fecit ac vites in collibus propagantur latius acreverunt. Quocirca Iustinus quoque hac de Balsamo memoria pro-
didit. Opes genti Iudea ex vestigibus opobalsami creuerunt, quod in his tantum regionibus gignitur. Esi nanque sal-
lis, que continuis montibus, uelut nubo quodam cincta ad instar castrorum clauditur. Spatium loci ducenta milia in-
gera

Balsami con-
siderato.

gera, nomine Hierico dicitur. In ea valle sylva est & libertate, & conuenit arborum insignis: siquidem palmeto, & opobalano distinguuntur, quoniam species huius insignis, ac pretiose arboris plurimum adaequa sit. Hoc insimus. Scriptis Balsani historian etiam Strabo lib. xvi. sua geographia, ubi sic habet. Hiericus est campus a montana quadam circundatus, quis in theatri speciem ad ipsum declinat. Hoc in loco est palmetum palmis abundans fratio fladiorum centum, & totum irriguum, & habitacionibus plenum, vbi & regia est, & Balsami viridarium. Quia arbor odorata est, & fructuosa, & cito, & terebintho perfumis. Eius corticem vulnerantes, succum in rafsi suscipiunt tenaci latè perstinentem. Sed alibi etiam, quam in Iudea nasci Balsamum eodem libro idem refutatur, præter Plini, & Solini sententiam, cum inquit. Et apud Sabacos iherus, & myrra, & cinnamonum nascitur: in ora etiam Balsamum, & quædam alia planta nulde odorata. & hæc illæ. Oriunt etiam Balsamum in Arabia tellus est Pausanias in Beoticas magnitudine fructis myrra, foliis amarant, sub cuius umbra innumeræ apricantur nupera, & suauissimo eius liquore aluntur. Sed quoniam modo fit factum, ut in Syria per regnante anno fore satentur, quod hoc tempore omnibus sanè Balsami plantis Iudea fit penitus deflita, cum olim sola Balsani ferax a compluribus crederetur, quid certi dicam, & quibus auctoritatibus id comprobem, sane non habeo. Verum cum certo sciam probatissimum uirorum testimonio, qui ex Italia soluentis plures in Aegyptum nauigant, Memphis Balsami viridarium extare, illud fortasse eueneris putandum est, quod è Iudea ab Aegypti regibus, quibus viuunt subiciebatur syria, omne in viuenterum Balsamum ei fuerit translatum, quo decoris inde plurimi regie accederent. Quoniam Balsamum in Aegypti quoque prouenire antiquorum monumentis mandatum est, ut ex ipso Diocoride conflat, atque etiam ex Galeno libro primo de antidotis, cap. 1111. vbi de melle agit componendis antidotis idoneo. Verumtamen diu est, quid in Italiæ, ne in totam dicam Europam, neque lacryma, neque semen, neque lignum, neque cortex importantur, nisi adulterij, & impolitrii uitia. Ceterum non modo fuit id etatis nostræ adulterium, sed & antiquorum, ut anchora est Theophrastus, qui hæc de Balsamo lib. ix. cap. vi. de florâ plantarum posterioribus memoria mandauit. Balsamum in ualle Syria proueniunt. Eius horus duos tantum affirmant, alterum uiginti iugera, alterum multò minorem. Arboris magnitudo, que malo punicæ magna: ramo multi: folium ruta simile, candidum tamen, perpetuo virere: fructus similis terebintho tam magnitudine, & figura, quam color. Is quoque admodum odoratus est, & magis quam lacryma. Colligi lacrymam in caudice, & parte superna tradunt, safta incisura ungubis ferricis sub hydore, cùm astus maximè angit. Collectum vero a late ferta. Sed quod manat, multum non esse, vix enim tot die concubus posse impleri: odorem tamen inferri eximium, & copiosum, adeò ut ex parvo spatum per longum odore valeat permeare. Verum syncretum ad nos nullum aduebit, sed quod mistum colligitur, plurimis enim mistionibus vitari, quodq. Græcia vendit. Ideoq. Galenus lib. primo de antidotis narrabat, cum non ignoraret, opobalsamum diversis modis adulterari posse, ita ut difficulter emendi discerni queat, se proprio oculari umi intuito cernerem voluisse, & quomodo creveret Balsamum, & quomodo lacrymam mitteret: voluntq. syncretæ cùm lacryma partem habere, veluti regulam ad dignoscendum alias Balsamiliquores, qui per orbem ad impolitrii uitia circumferantur. Modis autem incidenti corticis, ut inde liquor efficiat, apud auctores sanè variis est. quandoquidem Theophrastus, & Diocorides arboreum dixerunt ungubis ferricis scalpi, ut inde vulnerato cortice fluat lacryma. Plinius vero contra, si ferro incidatur, statim fissari, atque emori scribit: ob id, qui opobalsamum colligunt, inquit, utrius, lapide, offrisque cultellis ad corticem vulnerandam utentur, deinde succum lana excipientes in corniculis colligunt. Ceterisq. cum membra sapient cogitacur a roti impolitrii, que indies sunt, nos cauere non posse, non alienum fore duximus illud in hominum memoriam reuocare, quod si inquam opobalsamum vendit inueniatur tametsi in Asia per longas etates non amplius ipsum uenturum putemus non ematur, nisi prius de eo membra periclitent, quoniam clare cognoscatur omnibus ijs praestare tam nos, tum facultatis, que illi ab auctoribus tribuantur. Ad hæc Balsami fructus, sive semen, quod Carpolbalsamum vocant, ab eo quidem longe differt, quod his temporibus ex Alexandrinis comportatur. Siquidem optimum legitimumque flammæ sit opores, sarcum, ponderosum: gulfu mordens, & feriens in ore: non autem nigrum, leue, inane, non acre, & nullum spirans odorem, quale, quod circumferunt, deprehenduntur. Quo fit, ut non aliud suspicandum sit, quam quod à hoc idem fit semen hyperico simile, quod etiam Diocoridis euo à Petra Palestina oppido de cerebratur. Hoc idem ligno enerit, quod Xilobalsamum vocant officia Græcos fecuta. quippe quod pafsum in ijs habetur, potius myrram, quam Balsamum referit. Corticis non meminit Diocorides, quanam dixerit Plinius libro & cap. superioris citatis, ipsum quoque in vñ medientum esse. Balsamum memoria prodidit Galenus lib. vi. de simplicium medicamentorum facultatis, sic inquis. Balsamum deficat, & excafacit secundo excepsit. Et autem tenuum partum, adeò ut odoratum sit. Sed liquor eius subtilliorum etiam partum est, quam ipsa plantæ, non tamen adeò calidus, ut quidam existimant tenuitatem partium falsi. Porro fructus eius perfumis genere facultatis est, ceterum longè in subtilitate partium inferior. Placeat eidem Galeno (ut in libello de suppositis medicamentis illis adscripto legit) ut Balsamini vice flæde myrra, aut oleum irinum, in compositione medicamentis commode inseri possit: xilobalsamini vero loco leucoi radix. Porro quid carpolbalsami nice supponendum sit, nullibi apud eundem repperi. taneci in quodam inserti antozois libello, quem seplasti. Quid pro quo nuncupant, pro opobalsamo oīzum terebinthinum, vel laurinum, vel gummam hederae, subficiatur; pro carpolbalsamo hederae, & corymbis: & pro xilobalsamo hederae ipsius lignum: tantum illi hederae tribuit autoritatem. Sed alia eis opinio nostra: nam ipse libentius pro opobalsamo oleum myrrificæ uincis, vel styracinoꝝ supposuerim, quam terebinthinum, vel laurinum, vel xilobalsamo gallochrum; & pro carpolbalsamo vulgares cubebas. Quod autem Carpolbalsami locis cubeba recte supplere possint, plerique rei medicæ studioſi id mecum sentiunt. Sed adhuc præterea, quod si ex mandantur, dentibus conficiantur, mordent gustum, ferentes in ore percipiuntur, & aromatis non modicum respiciunt, quas nimium qualitates Balsami fructui inefi Diocorides testatur. Hinc igitur fit, ut in hoc à Fuchsio, siro aliqui doctissimo, planè differentiam, nanque in libro, quem de compositione medicamentorum nuper 60 auctum edidit, Carpolbalsami loco leucoi radicum supponendam cenſet: eo quidem argumento (ut inquit) quod ita scriptum reperitur in eo Galeni libro, cui titulus est de subſtruendo medicamentis. Verum cum ipse nequam (quod equidem legitur) in legitimo Galeni libris inueniuntur, hunc auctorem, si deſit Carpolbalsamum, subſtruere, vel viribus proximan facere leucoi radicum, cui nulla proſtituētiſtis qualitas, neque facultas, que Carpolbalsamo reponenda, non eſt, cur in hoc Faciſis problem sentiantur. Ceterum afferunt iam (ut audio) ex occidentalibus Indijs liquor odoratissimum liquido styraci admodum si milis, quem qui deferunt, appellant Balsamum, quod notas nonnullas Balsamis præferat. Verumtamen cim teste Strabone Balsamio lacryma latè colore sit, crediderunt potius nouam liquorem hunc, verum esse ſtathmum, vel styracis liquorem, quam Balsamio idque non esse penitus ab re, si quicquam eo Balsami loco uiceret. Quidam recentiores eis ſe Opobalsamo deficitis conficerent, illud artificio quodam non sanè dammandi compoununt. Faciendi modum fit habeo: ego enim hac ratione plures ipsius mihi confeci. Sumito ſolmē terebinthine, abiego, cuiusque libram: thuris albi, ladani, cuiusque unc. sexnaridi Indica drac, duas: radicum phu, iridis, acori, afri, cypri, ſingul. drachmam: masticis, galange, cytophyllorum,

Carpobalsamum non legitimum.

Balsami vires ex Galeno.

Fuchsij opinio improba.

Balsami fructu conficiendi iacio.

In Lib. primum Dioscoridis.

55

raphyllorum, cassis odorans, zedoarie, cuiusque drach. sex: nucum myrricarium vnc, quatuor macis vnc, vnam: qd, chi
yndulcas: yunimi elemi vnc, sexaloes hepaticae, myrris, cuiusque vnc, vnam & semiunciae drach. decem: vnam ca-
riolarum, syraca calani pinguis, laferis odoratis, sing. vnciam: larynx anginis draconis exsecuam: florum laudulae
vnc, quatuorolei vnguentorum glanis vnc, sex. Quia ex his altercada sunt, in pulvrem conterito, liquoribus adfiteo,
& virgo organo (si necit, cl. & mstis consolit) diligentissime uim e mensurati iugis oleum elicito. Primum enim clarissima
reniflum: emanat aqua, enissimarien utique partum, qua igni admoto modo quadam admirabilis flagras: hac aqua Bal-
sami dicitur. Deinde defluit oleum colore aeneo, & substantia inter tenuem, & crassam, quod oleum Balsami vocant.
Postrem nerò id manat, quod Balsamum vocant, rufa colore. Aquaque prius fluxit, unicruci imbecillitate affectos
hausta mirum in modum iuuat: liquidum tum pituitam, tum flumen valenter consumit, sed quod acerissima sit, dari sanè per
se nequit, nisi uno, aut iure aliquo admittatur. Liquor deinde, qui secundo succidio fluxit, quem quidam cateris prese-
rant, mirifice aerorum vulneribus, compaginum cruciatibus, conculsi, refolutis, comitabibusq; succurrit. Ultimum nerò
oleum hoc omnia similiter praefat, ueri debilius. Pollent hi liquores & ad alia innumera corporis incommoda, qua
brevisat confidentes silentio involvenda duximus. Balsamum sic Græcæ dicitur, ut Latinæ etiam Balsamum: Arabico, Balo-
sem, Bolefina, aut Balsam: Italie, Balsamo.

Nomina.

Awardes.

ASPALATHVS.

CAP. XIX.

A Spalathus, alias erysilceptron, frutex est: furculosus, multis spinis horrens. Nascitur in Istro, Ni-
livo, Syria, & Rhodiorum insula: quo ad vnguentorum spissitatem pigmentarij vtuntur.
Optimus est grauis, detracito cortice rubescens, aut in purpuram vergens, densus, odoratus, guttato
amarus. Est & alterum eius generis candidum, lignosum, sine odore: quo deterius habetur. Vim
calfaciendi cum adstrictione obtinet. Vnde decoctum cum vino ad terra oris vlera colluenda con-
uenit: at nomas genitium, & e sordida vlera infunditur: subiectum in peso, partum extrahit.
Aluum sifist eius decoctum: & sanguinis refectionem potu cohibet: vrinæ difficultatem, inflationem
que dicitur.

a Meum &
Car. Zev. & Int.
i. lignosus.
b Mel meli-
dei, vnguen-
tarum.
c Meū s'Cat-
pas, sordida
narii vlera.

A Spalathus quidem ex Creta, Rhoðo, vel Syria ad nos (quod ego sciam) non aduehitur: et si exilimauerint nonnulli
Santalum rubrum vocatum esse Apalathum. Quorum errorem Serapio manifestè prodidit: quandoque autem
Santalum agens, nullum (ut asoleri) affert Dioſcorides teſtimoniū, sed tantum sua genitio nittitur auctoritatibus. Quid ma-
ximo argumento est, Santalum rubrum nihil cum Apalatho habere cognitionis. Meminit tamen Serapio Apalathii sub
Arabico nomine Darſahān, vbi leguntur omnia, que de ipso tradidit Dioſcorides. Hinc alia validior accedit ratio, si
quidem Aloſius Cadamouſius, Columbus, & Pinzon in suis nauigationibus ad orientales Indias aliash, ignotas terras,
continuas Santalorum relata proceritate sylvas vnamittit, vidisse narrant. Quod longe absit ab Apalatho, qui frutex
humilis est (jaunat) odoratus, amarulento gustu: que in rubro Santalo non deprehenduntur, rubrum enim Santalum odore
non est. Quod si quandoque odoratum sentitur, id (ut optimè norunt peritii Myropola) non euuenit, quod ex se late
fit, sed quod, dum una cum albo, & flavo importatur, qua odorata sunt, ex illis sibi odorem acuerit, qui tamen traxit tem-
poris facile evanescit. Porro Ruellius (in fallor) medicorum cenfura non vacat, quod pro certo assert, id legimus in
eſe Apalathum, quod Rodium oleastrum nonnulli vocant: quo item quoniam gallochii vice vtebantur Myropola.
cuius materiem cum & in sepalis, & apud artifices, qui precuriosi (vi ita dicam) coronas ad Depare virginis fa-
tulationes torno conficiunt, diligenter sim perfrutatis, ea fæne nigra partim, partim vero ex nigro, flavo, vno &
mibi sepe oblitus. Rubrum autem, & subrubrum (vt Ruellius inquit) nequam me vidisse ingenue fateri possum.
Addit etiamnum, quod sit (quemadmodum Rhoðy narrant) haec planta ex olearium genere, Rhoðio tractu abunde pro-
ueniens, quae olivas etiam proferat, sed necultus spinis horrens, nec detracito cortice rubescens. Quamobrem (ut mes-
 fert opinio) Apalathus non erit Rodium oleastrum quamquam sententia nostra non subscribat. Anquillarius. Ille Constan-
tinum Myropolam testem addidit. Ego Rhoðios alios, à quibus de his omnibus diligenter sim percurtiatis, qui plantam hanc
eleastrum, non Apalathum vocari dicunt. Itaque cum nobis Apalathus desit, qui tamen faciliter ex Rhoðiorum in uila affer-
ri possit, suppleat eius locum vtricis fenenæ scriptum reperio. Meminit Apalathii Galenus
lib. v. simp. med. sic inquietus. Apalathus gustu quidem acris simul & adstringens est: facultate vero ex diffimilis con-
stat, nempe partibus suis acris excalfacientibus, partibus uero aīs, austeriori felicit, refrigeras. Itaque virtusque ratione
deficit, & propriae ad putredines, & fixiones eft utilis. Battens Galenus. Ceterum quod etiam bi nostri commen-
vij Santala redoleant, posteaquam antiquiores Græci eorum non meminerunt, de his hic disticer non alienum duximus.

Apalathus
considerauit.

SANTALUM itaque in vtracca India sylvis densissimis, ingentissimisq; nascitur. Cuius tria numerantur genera: quorum
preferunt pallidum, secundum locum habet album, postrem rubrum, quod nullo commendetur odore, priora duo sciu-
ter spirant. Quapropter Mauritaniorum sententiam minime probandum putauerim, qui Santalem tertio ordine frigescere,
siccare vero secundo memoria proderunt. Rubrum (ut ipsi assertur) priuatum defixiones prohibet: incandescentibus in-
flammationibus, podagraria ex succo foliari, aut sedi, per portulae vtricis illinitur. Candidum, ac pallidum, ex roſarū
aqua frontemposita, capitis dolores mulcent. Adversantur omnia calidis febribus: epota aſſanti ventriculo mirifice au-
xiliantur. Funt ex ijs, & aqua rosaria epithemata, que ventriculo illata eius fernarem in ardentissimis febribus extin-
guunt. Ad haec vt auctor est Aueniū. libro de viribus cordis) Santalem non modo cordi efficacissime latitam assert,
& robur non paruum addit. Quare bis innatetur medicamentis, que cordi, & cordis palpitationi maximam open pre-
stant. Quod awardes Græcis, Latinis item Apalathus vocatur: Arabibus, Darſahān: Italiis, Apalatio.

Ruellii us et
tote not atut

Santalorum
confidetatio,
& vices.

Nomina.

Bis.

M V S C V L V S.

CAP. XX.

B Ryon, sive Mufcus, à quibusdam plachnon appellatur. In cedro arbore, populo alba, & quer-
cuinuenit. Optimum est cedrinum, proximum populinum: in quo genere candidum, & odora-
tarius praefat: nigricans improbat. Adiringendi vim haber. Decotum infidientium vulnis uile.
Vnguento balanino, oleisque insipissandi gratia inherit: thymiamatum, ac porumque compoſitio-
nibus conueniens.

Conclusa nō
legit Orib.
a Meum ade-
dit p̄s̄or h̄p-
mu x̄w̄. Drag.
m̄t̄. T̄p̄s̄. x̄w̄. i.
m̄t̄. x̄w̄. i.
caliditate. &
frigiditate.

Musci arbo-
rum historia.

Gelenus lib. vi. de simplicium med. facultate, & post ipsum Paulus non modo *Muscum*, qui cedris innascitur, intatu-
ti cognata oritur, tradididerunt. *A*qua ipse quidem in uallis *Anania montibus supra Tridentum* *muscum admodum villo-*
*sam proprijs manibus quampluries decerpit, multo sanè odoratorem, pulchrioremque, quam qui in populo, & quercu pro-
uenit. Nec minus picco fuscatur oles abiegnus, quo in eorundem montium fyllis, abietes innumeras adeò villofas, incandig-
mibi videre apies contigi, us prima statim facie crediderim villofrondium loco ijs in arboribus genitos esse. Sortitur ar-
boricus *Muscus varia*, ac diuersa nomina: quippe & *muscus*, & *bryon*, & *spaghnos*, & *plashnon*, & *hypnum* appellatur.
Meminit huic Plinius lib. XII. cap. XXII. sic inueniens *Sphagnos in Cyrenaica prouincia maxime probat: ali bryon uti-*
cant. Secundum locum obtinet Cyprus, tertium Phenicius. Fertur & in Aegypto nzc: quin & in Gallia non dubitate-
*rem. Sunt enim hoc nomine cani arborum nulli, quales in quercu maximè videmus, sed odore praestantes. Laus prima candi-
dissimis, atque alij simis secunda rutilisnulla nigra. Et in insulis, peritissime natimprobantur, omnesque, quibus palmariam,
aque non suus odor inef. haec tenus Plinius. Ceterum in eo genere, quod in Italia prouent, & is nobilior, & odoratior appareat,
quoniam larice nascitur: quadropter & viribus fortissime praestantior erit. Nimirum recordor me non parum eo quandoque
fuisse oblectatum, dum nocturno tempore quibusdam in montibus super fano recumberem, ex conquisitiis plantis defatiga-
tus, ubi larices innumeræ erant omni ex parte milloso musco incanæ. Quandoquidem pastores, ut nos reluti re noue, & volu-**

ptuosa reficerent, quodam paruo ignis lumine hos uillos incendebant, qui tanto flagrabant impetu, & crepitabant, ut nobis quidem viderentur tormentorum puluerem facile superare. Quippe flamma una cum ingenti fauillarum copia, in obscuro nocte silentio ex atra tolli videbantur, relatio sui odoris oblectamento. Unde illud exstipauerim, quod Galenus, cum Bryon in querubus, & piceis inueniri tradidit, non solim de picea intelleveris, sed etiam de congregenibus plantis, nempe abieti, larice, & pinu. Is autem lib. v. l. simp. med. citato, ita de eo scriptum reliquis. Bryon, quidam uero planus. Inuenitur autem in querubus, & piceis, & populis aliis. Vnde habet adstringentem, analidam. Nec enim multum est frigidum, sed propinquum ferme medium; quia videlicet & digerendis, & emollientibus facultatis est particeps, maxime quod in cedrini lignis reperiatur. Museum officinae Arabas secutae Vseham vocant. Inter quos Serapio eptonium unum retulit, in quo diebus aliquot uiles maduerit, alterum somnum inducere, ventriculum roboreare, uomitiones compevere, & aluum fistere. Ad hanc Muscas (ut Aucicenna inquit) utiliter inter cordis medicamenta inferiora, quod odoris fragrantia animi defectus iuuet. Est & planta, cuius sphaera in celtica nardo meminimus, quam recentiorum quidam TERRESTREM MUSCUM appellant. Hec longas nuculas ubique oblongis numerosissimisque folioli circumfusitas, funiculi inflar habet, que saepe ad sept. m., octoq; ultnarum longitudinem, protenduntur, compliribus utrinque adnatris ramulis, pariter foliolis circumseptis, ut picea arboris summities. Tota planta rauha secca est, & subaspera, colore ex uiridi paleante. Serpis boni, & inter saxa mucrone scatentia; nititur & radicibus plurimis capillaribus ex ipsis uniculis prodecentibus us in hedera. Emittit item mensa, in ramiculorum

Musci arbo
rei uires ex
Gal. & Ara
bibus.

Musci terre
stris conide
ratio.

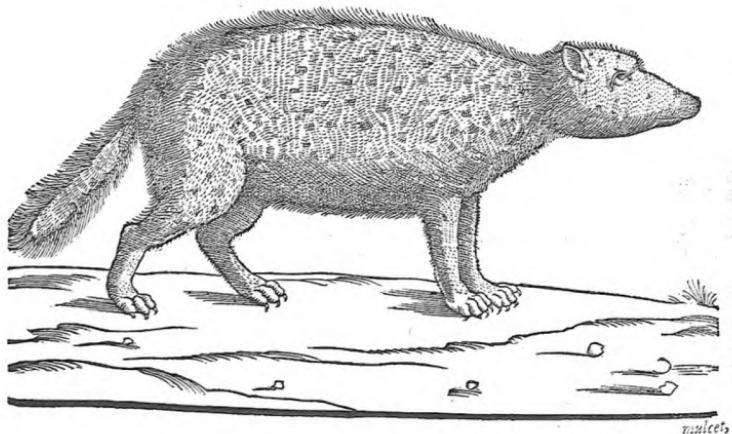
musculorum summatis iules corylaceis ferè similes sylflano colore. Nascitur in hylis fablesis, & in his locis, & preferunt inter myojos lapides. Hanc plantam pro celtica nardo, auctus aliqui usurpant Myropela: qui vulgares sequuntur errorer. Praefat rotula plantae ad calcum affectus: nam si vino incoquatur, eo epeto, renum calculi franguntur, & colluturque certissimo experimento. Idem continus, & deinde ex aqua decolor, inflammatore, & calido dolores mulcet, & idque hoc auxiliu a multis usurpat per podagram a calore pronuentem. In vino pendulus impotens breuiter restituit illud. Sed quoniam arbores myojus odoratissimum Moschus mibi in memoriam rededit, qui ab oriente, & occidente, quibusdam pilotis viribus conclusus defertur, esti Dioforidis Calenique eum hunc silentio prescriberit; nos tamen haud quoniam diffimilanda putavimus, que ad hanc rem pertinere arbitramur. Statuimus hi nostri commentarii merito de me conqueri potius, si est constata odoris suavitate definitio reliqusem: per serm cim omnibus palam sit ubique terrarum. Moschus inter prefato odorantem primam sibi comparasse sedem. Quippe non modo collo, auribusque suspensus, vestimentis interpositus, chirothes illitus, crumenis conclusus, ore retentus, & barbe & supercilie inunctus defertur. Moschus quo alacri, natiuusque & radius doloris graveolentia, & infusus corporis halitus oculantur, lascivus oblectamenta angeantur, mollesque pollici fatis, sed etiam ut odoris suavitate Dicparum virginem concilient, ne dicam, vt hacfucata hypocrisi lasciviam distimulent (eo enim viranitas pertinetur est). Moschus ipsius in orbiculos component, quibus finiculo tritellis angelicas salutatores in celum eruelant. Omnia deniq; quibus miscetur Moschus sua odoris suavitatem commendat. Qued si ha lucubraciones ex fortis caruissen, verendum quidem erat, ne cum illo gratianis inuisent, qui mira undiq; odorantiorum fragrantia re dolent. Quamobrem ut & sibi unguenta omnium praeflantissima, odoratissima, compare haleant, Moschis primum, deinde vero licoris zibetti uocati, & Ambari denique historiam, & facultates describam. MOSCHUS itaque (ut Ruelius ex Actio, transcribit, si tamen ea. Acti legitima sunt, cum patius Symeonis Setbi esse uideantur) plura habet genera. Praesertim qui in municipio quadam nascitur, quod magis, quam Choraea ciuitas ad orientem uergit: hoc barbaro nomine Pat dicitur, & lode subfluo. Secundam sibi sedem arrogat, qui ab India defertur, priori bonitate cedens, colore subnigro. Eo insinuor censem tur qui à Sinarum agro mititur. At Moschus omnis in umbilico ciuissim animalis gigantur, quod capre & simile est, nunc aratum cornu, & prægrandi corpore. Hunc cum in venerem egitur, furoris velutinae umbilicus intumescit, fitque uomica pre grana congeso inhibet crassiore sanguine, quo tempore & pabulo, & potu ferum animal absinet, humique crebro volvitur; qua uiratione umbilicum latuo, & scutellante que sanguine turgescere exprimit. Ceterum emissa sanies post aliquod tempus sibi magnum odoris suavitatem addicitur. De Moschus inter Arabas scripti diligenter accurateque Serapio, his verbis. Animalia capreis non assimilia, quia moschum gigantur, in Tumba corrum, & Sinarum agro potissimum habentur, loca inuenient contemna. Tumbacini Sinaro longe præstantur est, quod caprea moschum gigantes & nardum, & alias odoratissimas plantas depauperant. Quid si non euenit. nam esti hi quoque odoratus uectantur herbesque tamen odoris, & facultatis præflantia, nardum, & ceteras Tumbacini plantas non aquant. Quin etiam in cauæ si demetendi ratio, quippe Tumbacini è sonica folliculo sanies nunquam eruunt, quo adulteria permiscant, & non nisi seruculo calo fyncerent legunt. Sinici vero ronica utriculum ex primis, & exclusa fanie imposturas quadam admiscent; nubilo paruque arrident calo, & alabastris reconidunt. Is ceteris præstat, qui maiores odoris fragranter redolent, & qui è ronica maxima matura eruuntur. Sunt & inter haec animalia, que ab alijs moschum ferentibus nullo discrimine differant, præterquam caninis vocatis dentibus. quippe haec verum modo exertos palmi longitudines dentes habent, & pariter moschus præflantissimum gigantur. Moschus præcox tertio, & infusus odore diuersum, verum venatores immaturi folliculos excutentes, tantisper eum libero aeris suspendant, dum abesse propterea fazore maturuerit. Is enim aeris coctione perfecta, miram sibi conciliat odoris suavitatem. Veruntamen præcipius habetur, qui suspirat natura in animalis viriculo sibi maturitatem comparauerit. Hunc incole per faxa metunt, & arborum trunco, namque animal cum roniam maturam esse præsentis, faxia & trunca sepe magno oblectamento africat, donec factio ronica emisario tota sanie vis effundatur. Hic ceteros sanie anteccelit, tanquam solis coctione, & cali benignitatem ultimam confectus. Hunc itaque moschum inde venatores colligentes eorum animalium utriclesternant, que alijs venatione captauerunt. Isque ille moschus est, quo reges & donantur, & utuntur. Moschus exalcat ordine secundo, feciat vero tertio. Cor frigidum, ac tremulum roborat, & omnibus ipsius affectionibus opena præstat potius, atque illius. Detergit tenues oculorum albugines, & humidas defluxiones exiccat, cerebrum roborat, & diuurnum capitum dolorem.

Moschi odo-
rati historiæ.

Moschi odo-
rati vires.

Confectio è
Moscho.

ANIMAL ZIBETTI.

mulcet,

mulcet; si tamen pluit & redundantia proneniat. Coles ex co cicino oleo macerato per unctus, promptius in venerem excitatur. Fit eis Moschus confectio suauis ex quibus particulas digesta, quam Itali appellant Moschardini, hoc modo. Trazacanthæ gummi uncia, una cum sanguinis draconis lacrymae binis drachmis, fistillata aqua rostarum, duobus diebus macerantur, deinde in mortarium coniuncturunt. His adduntur sacchari albissimi drachma sex, amyli drachma quinque, moschus ex aqua rostarum dissoluti crupulis. Alterutrum deinde pistillo quoque simu[m] mescantur, postremo digeruntur in particulas hordei granis hanc maiorem, & sic sunt parvula in umbra Praefat ad oris graeolentianam, si vna, aut altera portio in ore continetur. Probat nonnulli an Moschus legitimus sit, hoc modo. Pondus liber ex examinatione in labellum humoris perfusum immittunt, sum paulo post teretur aqua lance ponderant. Quod si superferatur, fyncerum & legitimum existimat; si cedat, spuriu[m], & adulteratum putant. Huic simile aliud quodiam habemus, sed praterquam quod mirum in modum olet primo statim occursu odoris uelementa nares admodum ferit. Hoc vulgari sermone vocamus ZIBETTO, anguentarij maxime extitum ad exodorum compona, que propriæ misturas appellant. Gignitur id in exteriori testiculorum utriculo cuiusdam animalis, felis, quæ verberis ruminis oberrat, non abfluit. Catos bæc animalia vocant, quos sapienti Venetijs vidi ex Syria delatos. Est autem Zibetum tanquam sudor inter huicse animalis testiculos concrefens, calidæ, humidæque facultatis, ð a cauernula umbilicæ imposito rutilu[m] frangulationibus mifricè prodes; proinde nec mirum est, si eo viri peni circumlitio magnum mulieribus in cœtu afferant solutum. Adulteratur Zibetum ab impofloribus felte bubulo antiquo, aloe, aqua rostarum, cariophyllis, & Moscho, sed fraxi gauflati facile deprehenditur. Porro ex quo AMBARVM aliquid odoramentum genus signatur, quod nos vulgo vocamus Ambraciam, nayr vari opinatur. Alij namque tradunt ipsorum in mari alicui non secus, atque in terra fungos oriri, ac deinde saueribus procollis, è profondo eliciunt, & in litus expiunt. Nonnulli vero referunt pīce Azelij nomine Ambarum hoc audidisse prosegi, cuius eis nec sibi statim confidere. Quod cùm sciant pīcatores huic rei pīce hinc mortuū, undis; fluctuant conies uncis & fibrosis extrahunt. Ambari scīo animalis uentre eruunt. Quod vero ut perhabet proxime dorsi spina inueniuntur, id maxime praefertur alio. Quidam præterea in fontibus quibusdam Ambarum naturæ scribunt, qui bituminis modo illud eruunt. Huius sententia è recentioribus Graci inuenio Symeonem Sethi, qui Ambarum describit his verbis. Ampar, quod & Ambar appellatur in diversis locis scaturit. Sunt enim eius fontes ut bituminis, & sulphuris, & rerum similitudine. Tria Ambari faciunt genera. Prefertur colore fuluum è Selachito Inde petitum. Aliud subalbidum, quod è Sinchrio felicis Arabie oppido adhibetur. Tertium atrum, & ceteris viribus imbecillus. Exalfacit Ambarum, & scatatur erubens, & cor aperte roboretur. Senibus, & natura frigida opem mifrica praefat. Quare ijsdem potius, quam inueniuntur chirotheca Ambaro imbute concedi debent. Vino infuso temulentos efficit. Ceterum ex antedictis que sit Ambari historia ut uerior accipenda, non eisdem auctiis decerneret, quod nihil adhuc certi atque explorati habent. Neque etiam libertate scribuntur sententia Fuchsi, quanvis uiri eruditissimum in libro de componentis medicamentis, 30 quem ultimo loco auctum editi, Ambarum non nisi usus fatidum esse censem, atque legimus Ambarum de quo scripferunt Mauritanis, quodq[ue] ipse succini generi adscribit, desiderari. Sequuntur non video, quibus rationibus, vel auctoribus testimonijis banc suam comprobent sibi. Mucus arboreus & & waz [sic] Gracis appellatur Mucus, Latinis. Axnech, aut Vnsee, Arabibus: Mofo, Italis: Mofoz, Germanis: Boemis Mech. At Mucus odorous & pīce Gracis recentioribus, nominatur: Moschus, Latinis: Mīch, seu Mēch, Arabibus: Muschio, Italis: Bysem, Pizzano, Boemis. Ambarum autem vocant Itali Ambra: Nomina. Germani Ambar: Boemii Ambar: Hispani Ambar.

Αγαλλοχον.

A GALLOCHOM CH V M.

CAP. XXI.

A Gallochom lignum est, quod ex India, atq[ue] Arabia deportatur, thuiæ ligno simile, maculatum, odorous, guita adstringens cum quadam amaritudine: a cute uerius quam cortice ueeltur, aliquantulum versicolore. Mandit, aut decocto os colluitur, commendandi halitus gratia: h[ab] fudores arcto 40 corpori in parfum: pro thure ad suffimenta substituitur. Radix epota drachma unius pôdere humida stomachi uitia, & imbecillitatem, seruire neque mulcet: filatris, iocinoris uero dolor, excruciat, si dysenteria, aut termina infestant, ex aqua, bibere prodest.

A Gallochom a Gracis, & Latinis recentioribus, sicuti ab Aphris, Lignum aloes appellatur. Optimum à Lufitanis à Calpe cut India empioru ad nos conuebitur. Esi etiam Venetas hac atate ex Alexandria Aegypti praefantissimum afferatur: quidam ictius accensum suauissimum, ac pericundum spirat odorem. Nec ob id purum hoc illegitimum esse, quod & vniuersit, id est panis maculatum non fit; quoniam Oribasius non legit ictius ipsi sed ictius in ictu, id est. Ei legit odorum &c. Quemadmodum nec id etiam legit Serapio, qui nec punctum, nec macularum meminit; sicuti nec Paulus. Ceterum non dicit, quod legitimum importari capite: nam licet antea, quibusdam non descerit Agallochum ueroni: nibilominus, quod rarissimum esset, officine ferri omnes eius loco, superius diximus, oleastrum Rhodium suppeditabant: quem falsò exstinximauit Ruelius apollathum esse. Nascitur Agallochum (ut Lufitanum per meridiem in orientem nauigantes factum) in insula Tropobene, aliisque confinibus locis, cuius integrus trunco in Lufitaniam, & Hispaniam idem secum attulere, qui non modò incensis, sed manuum tantum attritu sciamerit (ut aiunt) redolent. Porro ubique pretiosissimum Agallochum est: non in locis, ubi nascitur, plurimi penduntur. Verum Agallochum, quod tantopere præfet, hæc tenuis mihi uidere non licuit. Sunt, qui lomianae dixerint, Agallochi arborum uidisse neminem, cum terrestri tanto paradiso proneniat: illud que ferri fabulariunt fluminibus, que (ut sacra testantur monumenta) ex eo manant. Atqui pro comperto habetur (ut pauca innuit Serapio) Gangem Indiam amplissimum fluuium quam plurima fecerunt. Agallochi fragmina uehementer, que tam in ipsum ducuntur aliorum fluminum curu; qui in eum confluent. Quippe cum fluij transluant loca, ubi Agallochum prouent, aquarum inundationibus turbentes, huius trunco, fragmina, ac ramenta rapiunt una cum alijs varii generis lignis, & in Gangem transferunt: quemadmodum in nostris etiam staminibus sepius videntur. Cuius rei indicium afferit illud, quod Venetiæ uendit, ut poterit longo aquarum ducatu[m] omni ex parte laceratum, excisum, communimutumque speletur. Quamobrem mirum non est, si dum manibus tractatur, id odoris non praefet, quod illud fragrare predican ex tali solo in Lufitaniam aduectum. Eius plura numerantur genera, si Serapionis fidei est adhibenda, quia ex Abobaniza Arabo ita transcribit. Dicunt Agallochum in Arabia nūquam oriri, tame[m] quidam ibi crescat planta neuig uocata, que quod dantibus Agallochum refert. Verum præstantissimum India mittit: & quoniam hoc genere differant (plura enim Indi Agallochi sunt genera) id tamē quod viribus cetera præcellit per excellentiam Indianum peculiariter uocant, quemadmodum nigra myrobala, quod ceteris præfert, India pariter appellant. Indianum in quadam Indi in uila inueniuntur, que Firmus nominatur. Selectissimum est nigrum, quod uarium offendat colorem, succi plenum, ponderosum, diuersitatem compositionis, crafsum, non albicans, & quod accensum agerrimè flagret. Secundæ bonitatis est Mondunum a Mendip urbe denominatum. Tertium est Seipsum quod non obcuria bonitatis præsumuntur, quod sua præstantius, ac grauedine in aqua conie-

Ziberti histo-
ria & facul.

Ambari hi-
storia varia.

Ambari ge-
nera & uiles.

Fuchsi op-
tio.

a Ira leg. Car-
et Drag. fed
med. i' c'us'
pos. ted ue-
reor ne falso.
bag' d' n'at
ua d' o'la
tōz s'p'as'z
c'li'. & siccū
tritum in-
spicunt roti
corpori.

Agallochi cā
federatio.

Agalloch. fabu-
loia opinio.

Agallochi hi-
storia, ex Sa-
rap. & bym.

etum,

Etum, non innatet, sed statim subdat. però ex hoc genere id magis frastat, quod crassifl. est, & plurimo humore pre-
gnans. Potremus sedem habet Almericum Seicfo bonitatem cestens: tametsi Almericus non longius à Seicfo distet, quam
ittere crudiano. Prestat in Almericum genere nigrum nulla albedine varium, griseo, igitur flammis diu resiliens, ue-
runtamen viribus Seicfo infirmus est. Item ex autoritate Chevaltebeni idem ita scribit. Ferunt preterea, quod incola
Agallochum statim ab arbore dissectum integro anno septent. ut in terra obrutum marcescat cortex, lignumque tantum
purum remancat, adeo ut è ligno nibil erodatur. Ferunt insuper illis in regionibus collabentes ex Agallochi arboribus ra-
mos, raptos à fluminibus inundationibus per circunstantes regiones deferri. huc Serapio. Cuicunque scribit è recentioribus Gre-
cis Symeon Sethi, causam etiam reddens, cur annua sepulitura dissectum Agallochum recondatur, cum inquit. Non aliis
odoratus flumarum existimant, nisi prius marcore aliquem & teredine senferit: prouide barium regionum incola dif-
ficiunt tuba condit, siue tempore existunt, & negotiatoribus vendunt. Nicolaus Myrtipicus sepus in suis com-
ponendis medicamentis Agallochi credi meminit, ubi Fuchs primus de antiodis sectione, sic adnotavit. Seps Agallochi
crudi mentionem facit Nicolaus, ideoque hoc loco, quo nostra ista fit sententia expomus. Per crudum itaque liquum
intelligo quod non putru: nam (ut refert est Symeon Sethi) eius regionis, in qua prouenit, incola idipsum concident, & sub
terra multo pulu: obrutum, & post aliquod temporis spatium quantum scilicet sufficere uidetur, ligni partes eductae, & mer-
catoribus vendunt, crudum itaque erit: quod terra non obrutur, sed statim ab arbore excisum ad usum rapitur. huc Fuchs
sententia. A quo ramen nos pace sua diffinimus: nam si in componentibus medicamentis praefontiora simplicia semper
expocamus, itaque Agallochum illud praefontiane, odoratissimum, (ut etiam Symeon ille refert) quod terra, vel pulu: fuerit
sepultum, non video, cur potius insepultum, & statim ab ipsa arbore excisum (id enim ob locumq; distantiam recens habe-
re nequimus) crudum uocauerit Nicolaus, praefontianus, existimauerit. Pulu: enim vel terra conditum coqui non potest,
quod nullus ibi sit ignis, neque calor, sed potius recrumentitia humiditate exi: que fortasse odorem eius obtundit. Verum
crediderim potius, per crudum Agallochum Nicolaus illud designari, quod non fuerit ante elixum: quod inde fortassis
odoratissima lauaca ex Agallochi decocto sibi conficiant Indi, aliisque odoramenta in regales preparant usus, ut etiam cum
rhubarbaro fieri narratur. Vel forte per crudum illud intelligit Nicolaus, quod impetu fluminum, longo: corum ductu
per regiones non defertur. In his namque calorificis regionibus aque ab solibus non obscurare calcantur non modo illud omni:
ex parte diluit, sed etiam elixant. illud præterea addiderim, quod cum non modo crudum, sed etiam bonum addiderit
Nicolaus, nullum aliud expetere uidetur, quamquod sepultum præstansissimum euaserit. Ceterum Agallochi omnime ge-
nus exsaltat, & exarcat ordine secundo. Facit ut Atticene scribit, ad cordis effectus: ob idque inter ea medicamenta,
que cordis prepotentia sunt, Agallochum recensitat. Huius non reperio membrinum Galenum alibi, quam in succidaneis, ubi cen-
tauriump supplet pro Agallocho. Lignum, quod Græci à δέρματι Latini similiter Agallochum dicunt. Verum recentioribus
Greco: Euclidio nominatur, ut officinis Lignū aloe, Mauritanis, Head, Abgabian, Agalugian, aut Agalug: Italiis, Agallocho,
& Legno aloe: Germanis, Aloes boltz: seu Kreuz, boltz: Hispanis, Lin aloe.

Nápxaphon.

N ARCA PHTH V M.

C A P. XXII.

a Meum &
Cat. suorum.
i. Mori

N Arcaphthum ex India desertur, corticosum, simile a symocori libro: quod iucundi odoris gra-
tia suffit. Miscent thymiamatis compostis. Constrictionibus vultu: suffitu prodeit.

Tam breuiter, tamque parce de Narcaptho scripsit Dioscorides, ut nimis mibi per difficile sit explicare, quidnam
hac attate ad nos ex India afferatur, quod legitimum Narcapthum referat. Eoque magis quod nibil de hoc (quod
equidem sciam) Theophrastus, & Plinius suis monimentis poferuntur memorie proddiderunt. Attamen non desunt indicia, 40
que præferant (si modò ad nos deferatur) id omnino esse Narcapthum, quod vulgo officine vocant Tigname. nam ti-
gname non aliud integrat, quam thymiana apud Græcos, quod apud Latinos suffitum significat. Prudente cum huius
in suffitum frequentissimus sit vñus, nil mirum si nouum ex vñi sibi vendicauerit nomen, quod est thymiana. Id quod cor-
rumptere posset tigname pro thymiamate dixerit. Ad huc (vt Dioscorides inquit) iucundi odoris gratia per se sufficiat, ac
etiam alijs suffitum inferiorit. Quod in Tigname facile probatur, quippe id tantum vñu venit in compotitis odoramentis,
que ad suffitum parantur, ita ut præterquam quid per se id muneris preffet, raro quoque fuit suffitum compositione
ratione, que ipsum non recipiat. Quare admirari finamus, si relatio proprie: sua arbors nomine, sibi auctiuitam nomencla-
turam ex suffitum usurparerit. Serapio Narcapthum Lafahaten vocat: & illud odorat calami vice supponi posse au-
mat. Ναρκαθος Græci, sicut Narcapthum Latine appellatur: Arabie, Nabach, sive Lafahaten: Italie, Agalloch, atque
etiam Tigname, seleni sepalas lumen vulgo.

Kávæmor.

CAN C A M V M.

C A P. XXIII.

Cancam Arabici ligni lacryma est, myrræ quodammodo similis, viroso gustus, quam ad suffi-
menta visurant. Vefes eo, additis syraces, & myrra, suffiuntur. Vim proditor obtinere exte-
nuandi obefos, si ternum obolorum pondere ex aqua, aut multo aceto plusculos dies ebibatur: lievo-
sis datur, comititalibus, & suspiciois: menses cum aqua mulè pellit: oculorum cicatrices confestim
emendat: uno mædactuum medetur eorundem hebetudinibus, aduerius ginguas humor pregnan-
tes, doloresque dentium, non aliud efficacius.

Cancam, quod notis omnibus Dioſcoridi historiam referat (ut recentiorum ferè omnium medica materia. Studio-
fideiatio. cō ſorum fert opinio) nec ex Arabia, nec aliunde ad nos aduehitur. Quidam tamen pro Cancamo gummi quoddam ru-
fum, ac pellucis ostendunt, quod furculis incognita arbore undique circumuefit, myrræ quaduentum simile. Verumta-
men quod nullus (ut Dioſcorides inquit) in eo manjō sapori viroſitas deprævenatur, alij id potius mentiri, quam esse legit-
imam Cancamam uolent. Experitur hoc gummi genus hoc tempore maxime infelix foribus ad inficienda ferica flamina, atque
ulgari sermone quidam in Italia appellant Laccā, quidam diminutū Lacchettā. Cuius duo habentur genera, que tantum
(ut opinor) bonitate differunt. Praefontians vulgo appellant Laccā, sumetri: quod uero deuenit est, Laccā comberbi, cogni-
mentis fortasse a locis Arabum, a quibus deferuntur, acceptis. Primum surculis perpetuo oboluum uistur: alterum ab-
facciam, que surculi glebas concreta myrræ modo, quod et iam uliori pretio uendunt. Hinc itaque factum est, ut crediderint
Laccā Arabū opinioni uaria. illi Serapionis autoritate frēti, hoc legitimum esse Cancamum, nempe quod is Cancamum Laccām apparet, & quod arbo-
rum

ris sa gummi, uel lacryma myrram quædantem refrens: qui d'que etiam eius meminerit Serapio, postquam de Dioſcori-
dis & Pauli Canamo egi, his verbis. L A C C A . (vt inquit Ifac amran) res quadam est rubea, que tenuibus lignorum
furculis inheret, sapore non ingrato. Coquunt hæc, & inficiuntur inde panni rubeo colore, quam infestaram chernes
appellant. Quod terò positi infestur subdit, & infestoribus remaneat, pariter Laccam nocant. Ceterum Lacca ex Ar-
menia defter exicant, & ex calcinatione ordine secundo. L'entriculum, & iecur reborat, eorumque infarctus expedit,
ictericos iuuat, & aquas pellit. Elutur ad medicamenta hac ratione. Ramuli, qui hoc scatent gumeni, diligenter frangun-
tur, ac subinde aqua perfunduntur, in qua odoratus iuncus arifolochago infibetur: deinde pilulo agitantur cum au-
tem ab agitatione refederint, aqua leviter abicitur: quod si vna tantum lotione non pelueat, secundum item repurgetur,
deinde siccatur in umbra, & recondatur in vase vitro. hæc Serapio. Quibus palam est, gummi, quod infestoribus vul-
go Lacca dicitur, Laccam esse Arabum, & Græcorum Cancam differre: quod Dioſcoridi Cancam lachryma sit Ara-
bica arboris, uiro ſigillata: Serapioni vero res quadam rubea, ex Armeniâ, non ex Arabia allata, tenuis lignorum fur-
culis imberens, sapore non ingrato. Item Dioſcoridi Cancam obefos extenuat, lienosos iuuat, ſupcriſſis, & comitalibus
prodefit, menſi peluit, oculorum cicatrices delet, & hebetundin curat, tumentes gingivam cohibet, & dentium dolores
tollit. Serapioni autem tantum obſtructiones aperit, uirga imbecilla roboret, iecoris dolores nuelit, & regum mor-
bam, & hydropem sanat, que omnia medicamentorum diversitatē preſe ferunt. Quo fit, ne non ab re exiftimauerint pe-
riuores medici, nos omnino Dioſcoridis Cancam eſſe defūtiſt. Veritatem non defint rationes, nec probatissimorum at-
torum testimonia, quib[us] etiam probari posse, Græcorum Cancam, & Arabum Laccam idem eſſe. Nam eſſe hæc, que
allata sunt, omni ex parte uera videantur, si quis tanen Dioſcoridis codicem hoc capite statere mendis animaduerterit, &
rem omnem accuratius, diligenter, perpendit, certior forteſſe fiet, nos Cancam non omnino defūtiſt. Ego enim cim Pa-
lum, qui in omni ſimplicium cenſu omnia ex Dioſcoride tranſcripti, accuratius per legem, inuenientemque illi Cancam lach-
rymam eſſe Arabica arboris, myrra ſimilem, odore grato, & quod nullius uiro ſigilliſſus meminerit, illico orta eſſe ſufſicio,
quod a particula Dioſcoridi illegitimi accepit. Anxit deinde ſufpicione hanc Serapio, quippe qui caput de Lacca de Can-
cam agens, d'um ut aſſolit ex Dioſcoride tranſcribit, mihiq[ue] huas particula mentionem fecerit, quod forteſſe Dioſcoridis
codex, a quo tranſcribit, hac menda facile rēcarit. Sed illud adhuc magis rē ita ſe habere mibi perjuſit, & primū legatur in
Dioſcoride, Cancam viroſi eſſe gulfus, quod fatoris, non ſuauolentis indicum elmox cian ſyrace, & myrra ad ſu-
ſiciencies uelſe experit, ut grato commendentur obre, que uer inter ſe maximè repugnant, ita etiam depravate lectionis pre-
bent ſuſpicionem. His itaque rationibus, & autoritatibus non abre adductus eſſe videor, ut quāc cediderim Dioſcoridis
codicem hoc in locu ſituum fuſſe. Vnde poſtu factum ſit, ut eius Cancam ex Arabico diuerſum ſe offendit. Neque
ſanè huic opinioni illud oblate uidetur, quod plura in morbi curandis Cancam aſſignauerit Dioſcorides, quām Serapio.
30 ſiquidem nalli dubium eſt, quin ea medicamenta, que obefos extenuant, lienosos iuuant, & menſes tient, poſſint pariter
ventriculum, & iecur roboret, eorumque infarctus expedire. Cu[m ſubientes aquas, & felie ſuffiſſos anare. Hæc au-
tem ſilento inuoluenda non diuinxim, non ut noſtra hec proobetur, neq[ue] improbetur opinio, ſed ut alijs ueritatis inueſtiſſim
de pateat adiutus. Sum etiam factitia Lacca pluragenera: qua ex dincyfarum infectionum ſedimento piftoribus tantum
parantur. Alianque conſiſtunt ex pimplinella bacca, quām vulgo natuia Cremeſi, & Cremeſino: infectorio coco alia:
alia ex natuia Serapioni lacca: alia denique ex ligno, quod brasiliu[n] vocant, omnium determina, quarum nulla ad me-
dicamenta admittitur. Non tanen definiſt, qui credant, chermeſinum: infectoribus uocatum eſſe arboris gummi: in d' illud
idem, quod Serapio, aucto[r] Ifac, rem rubescit (ut paulo ante diuinxim) eſſe air, que tenuibus lignorum furculis inheret,
quod eſſe infestant panni rubeo colore, quem chernes appellant: quandoquidem huas ſententia reperio fuſſe. Fuchiſſum.
40 Sed meo iudicio non exadē rem exploraffe uidetur, quippe chermeſinum, quo puniceo, & purpureo colore ſeriaſſla-
mina infiſciuntur, eſt (Itali optime norunt) pīlula, nel bacco exigua pimplinella radicibus in orientalibus regionibus ad-
nascens, non autem gammi, nel roſidum, nel aliud per ſe manans, ab eo per quam longe diuerſum. Siquidem hoc nil aliud
eſt, quām natuia Serapioni lacca, quam propriè Itali nocant vulgo lacca & lacchetta, infectoribus tantum expedita ijs in-
ficiuntur ſeriaſſi, que uilior ueneat preio. Nec obſlat, quod diuerſis Serapio, quem hec ſecutus eſt Fuchiſſe, bruiſſe
lacea infestant uocari chernes: quippe proprio capite de chernes, nil ſan[ct] aliud per chernes intelligi, quām coccum infel-
itorum Dioſcoridis, quo fit, ut exiftimauerint in eo capite de lacca omnino ſabeffe mendam, uel aucto[r], uel interpretis: &
forte melior hec eſſet loco. Coquunt hec, & infiſciuntur inde panni rubeo colore, adeo ut cocinem iudeantur: uel adeo ut
ijs ſimile ſin, quorū infectoribus inuicem chernes. Aberrant præterea pharmacopolarum quām plurimi Dialaccam an-
tidotum componentes, quod legitime Armetiæ lacce loco, quām Arabes prodidere, factitias, & piftoribus tantum di-
catas immiscant. Sed caueant, queſo, ne hunc errorem corrigentes in alterum minus detestandum incident: id nam
qui ipsa ſcīcū contingerit, ſi Monachis, qui in Mæſtē ſcripferunt, morent gerent. Hi enim iam rei medicis profefſores affe-
re re non dubitarent, inniſcendam eſſe loco canami, ſeu lacei in magnam dialacei antidotum eam Aphrīc arboris la-
crymam, quam ſeplati ſanguinem draconis appellant, queſe Dioſcoridi canbaris ab omnibus eſſe cefentur. Sed certe ijs magis hallicuntur, quām ut refelli debeat, quod ea lacryma in compluribus facultatibus cancano aduerſetur.
Quippe Arabicum Cancam, quod poſſimē antidotum illa expoſit, tanquam à Mauritanis inventum, præterquam
quod uentriculum, & iecur roboret; adeo eorum infarctus, & obſtructions expedit, ut iſtēcios quidem, & aqua inter-
ente laborantes iuueat. Contrā uero dracoris lacryma propria ut efficaciter adſtrigit, ita ut ſcriptum reliquaſſe Dioſco-
rides, eam lacrymam iſdem pollere uiribus, quibus hemeritis lapī: cuius tanen uis eſt, ut menſum proſuſia ſiſſat, non
autem ut eliciat, ſeracini modo, proſeruant ubi uaforum infarctu remortentur. ob idq[ue] maxime expedit ad ſanguinis
emanationes, ad vulnera cohibenda, & offiſum fracturæ ferruminandas. ſed monachos miſſos faciuntur: ſeplati ſaros ad-
monentur, ut ſi noſtri confilio uit uelint, non aliud pro Lacca in eam antidotum imponant, quam laccam ipſam Serapio-
ni, qua natuia ex Armenia ad ſerectorum infectoribus copiſiſſima ad nos defertur. ſiquidem de hac intellexerunt
Mauritani: quos feciſus Nicolaus Myreptus in ſua Dialacei conſeſſione laccam infectoribus immiſſiuit. Quod καὶ καὶ
Graci, Latini item Cancam uocant: Arabes, Sachi, ſive lachitati, Cancamo: vulgus officinarum, Lacca.

Cancam
& laca quod
idem fint pro
batur,

Lacca factitiae
genera.

Fuchiſſi op-
p[ro]ba-
ta.

Pharmacopo-
larum error.

Monachoru[m]
lapſus.

C Yphi odorati ſuſſimenti compoſitione eſt dicata dijs: qua abunde Aegyptij ſacerdotes utuntur.
In antiqua miceri ſolet: ſuſſioris datur in Potu. Per multa componendationes, quarū una
hæc eſt. Sumito cyperi dimidium leſtatiſ, cum pari baccarū iuniperi adultæ modo: uox paſſe pin-
guis, exempliſ uinaccis, minas duodecim: reſinæ purgatae minas quinque: calami, & iunci odorato-
rum,

rum, & aspalathi, singulorum minam: mirra duodecim: uni ueteris sextarios nouem, cum duabus mellis minis. Vuam paſſam, dextraſis uinaceis, uiam cum vino, & myrra ſabigito: carera tuſa, & cribrata adiçito: die uno humorem combibere finito. deini mel coquito, dum ſibi glutinis adſileat cratſituidem: eliquatam reſinam accurate permifſeto cum reliquis diligenter contritis, & in fiftile vas recondito.

Cyphi capus adſcritum. **N**on omnes ſanè Diſcordis codices, praefertimque retuſiores hoc Cyphi caput recipiunt. Quo fit, vt crediderim: cum plerique rei medica periti, id illegitimum hue acceffiſſe. ſiquidem non ratione conſentaneum eſte videtur, Diſcordem hic de ſimpliciā materia ſcribentem, compoſita medicamenta tam inconfutē, ac breter rem ſimplicius inferiūſſe; praſertim cim id nulli ſuperiorum commode adiecti poſſit, quemadmodum eſt de multis alijs compoſitionibus. Vt nō Grecis ita etiam Latinis, & Italiis, Cyphi appellatur.

Kp. 105

C R O C V M. C A P. X X V.

a Memm. s'pi: r̄is ſ. A. A. 1. in circuitu. b Ruel. c'ro-xxij. Cat. d'ip. ei ad- dit ſed meū ſ'laueans.

Crocum optimum in medendi vnu Coryceum, recens, & boni coloris, paulum candidi gerens in capreolo, oblongum, b omnibus suis partibus conſtanſ, non fragile, plenum, à quo detradūm eit nihil, quod madefactū manus inficit, nec ſitum redolet, aut cariem ſentit, ſubacre: ſin huius gene- ri non eſt, aut vetus, aut humore perfuſum creditur. Secundus locus datur Coryceo, ē trācu Lycie conter-

C R O C V M F L O R E N S.

contermino. Tertius Lycio, è monte Olympo. Dein ex Agibus Aetoliæ. Cyrenaicum & Centuripinum inter Sicilia omnia viribus infinium est. Omnim natura oleracea. Itali tamen ob succi copiam, & coloris venustatem, ringendis mortarijs dicauerunt: quibus de caulis magno venditur. Utileissimum in medicina quod ante descripsimus. Adulteratur immisto crocomagmate tullo, & atque etiam sapo subtilis: contrita, quò pondus adiiciatur, simul argenti spuma, aut plumbagine. Sed maleficium declarat insidias puluis, præfertim si defrutum in odorando suboleat. Theſſalus ipsum tamum odoratum esse voluit. Alij extiosum, tribus drachmis ex aqua potis. Proculdubio vim coquendi, emolienti, atque subfringendi habet: vrinam cit: elegantem colorē p̄ficit: qui ex passo biberint, cruplam non sentient: oculorum fluxiones illitum cum humano latte cohibet: additur in potionē, quæ interaneorum cauſa temperantur: ad vulvā etiam, sedisque cataplaſmata, ut iliter inditū: vene-rem stimulat: vergentes ad ignem facrum inflammationes mulcet: auricularijs collectionibus utile. Quò facilius conteratur, in calido ſiciliī † foie fiscari oportet, celeriterque verſari. Vrinam mouerat radix expatio pota.

e Non habet
Orbi.Rena. 102
Gentian. 103
Nouo addit.
Orbi. 104

CROCVM NON FLORENS.

CROCOMAGMA.

Crocumagma si expressis ynguenti crocini odoramentis, & in formas digestis. Opt inū est odratun, modicē myrrham olen, graue, nigrum, ligni expers, laue, subainarum, quod madefactum croci colorē reddit, guitarumque vechemeter dentes ac linguum inficit, multis durans annis; quale est quod a Syria defertur. Habet suas vires ad delēda, qua caliginem oculis obueriant, vriam cit, califici, concoquit, & emollit. Vires croci proportione, quadantus representat: quandoquidē plurimam croci partem sibi Croco magma vendicat.

Croci consi-
deratio.

Crocon quidem ubique terrarum cognoscitur. Planta est comos folijs longis, angulis, capillaceis planis tamen non rotundis, tragopogoni modo, sed angustioribus & numeris storians, non accubantibus, densis, ac molibus. Flores post aliquoddūtūc. Autunnī atque aequaliter folia proueniunt: floribus Colchico Ephemerō similibus, purpureis, ac aspectu inserviunt. E medias rubras producent flamina in crassifolium cacomēr desinent, quibus cum ex eadem sevē origine, quidam excent processus exigua lingua figura aurei coloris, ijs similibus, qui in colchici strob. habentur. Floret Crocum continuo ferī mense. & floribus producent, subinde folia, que post hyeme uirent, & preti algoribus. Arefactū hæc, ac prorsus desperatur ure, & nunquam per astatem apparent. Radicem habet Crocum bulbosam, pluribus contectam tunicis ipsius subflaventibus, Glacioli modo. Eructunt bulbī quanto anno, uerno tantum tempore, seruantur, astate toti in horreis & scrinariis: deinde appetente autumno, in tenū folijs nam & floscaria oderē, & solidam binum. Crocum in Italia, et præsertim in Herruria, Mauritanorum modo vulgo vocatur Zaffarano, quoniam non defens rura in agro nostro Senensis, quo coriugio à Croco uscibilo ipsum appellat Grizzo. Caterum crocum Coryceum, & Lycium in Olympo monte decerpit, quod ita (ciam) ad nos non aduertitur. Quapropter quod ab Aquila Vefinorum urbe afferuntur, primū fibi locum vendicat in Italia. Constat optimū esse, & Aquilano longe præstantius, quod in Germania oritur, è Vienna Austria metropoli denetur. Sed huicmodo sāni perexigui sī, iaq, diffcultur transit ad Italos, ab eius frequentissimum in cubis usq; apud Pannonicos, & Germanos. Floret Crocum ut Theophrastus aucto. ej. Vergiliarum occisi, paucis diebus: confitūm uero cum folio florē quoque expellit. Gaudet calcari, & melius ita evadit. Croci meminit Galenī libro. viii. sump. med. sic iniquius. Crocus paululum etiam adstringens quid obtinet, quod terrena, frigidum, ostendimus. Sed superat in eo calfationis & qualitatibus, ut tota eius aeflentia secundū sī ordinis excaffientem, & primū exiccatum, proinde concomitē quoq; vīnū quādāt̄ habet adiunctū. sīm. hoc & pauca additio. Quippe quibus medicamentis, cūm non admodū excaffiam, paucula adēst adstricione, et parē facultate, habent effētū emp̄latūs uocatis, quas cūm iunctis esse caliditati non debentur contingere, & concomentes esse ostendamus. Et lib. ii. de comp. med. secundum locos: Crocum, at, suo odore caput ferit, & mentem tentat, p̄cedam, & fructu lentiſi modo. Kyp̄os, Graec-Crocus, Iainē nominatur: Zachafarā, aut Zafarā, Arabice: Zaffarā, Italicē: Saffran, Germanice: Azafrañ, Hispānicē: Saffran, Gallie: Boemicē Sffran. Kyp̄os, idem nomine retinet apud Graecos, Latinos, & Italos.

Croci vires
ex Galeno.

Nomina.

a Ita Cat. Sed
Meū & Drag.
simpliciter
m̄p̄. & vīnū
et. b Deest in
meo & pro
subrūha ha
bet x̄f. i.
fulnum. c Cat. s̄. vīnū
et. i. acutum.
d Deest in
omnibus &
x̄mplaribus.
e Ita Meū &
Drag. Sed
Cat. s̄. vīnū.
f inarixidū
reducit meo
iudicio.

f Meū s̄. vīnū.
i. siccis.
sed Cat. s̄. vīnū
i. humore
claudiq; re
ctus.
g Cat. add. x̄
p̄. & longa.
Helenij con
sideratio.

E L E N V M .

C A P . X X V I I .

Helenium folia haber uerbacē angustioris folij, asperiora, oblonga: caulem a quibusdam in locis non emitit: radicem b subalbidam, interdum subrufam, odoratam, & subacr̄, uegetan, magnam: ex qua agnatae propagines d liliorum, aut & ari modo seruntur. Montanis, umbrosis, & sī locis locu proueniit. Foditū astate radix, particularitatem diffecta fasciatur. Potum radicis decoctūm mentes, & vīnas ciet. Ipsaque in eclegmate ex melle prōdeſt tuſsi, orthopnoe, ruptis, conuulsiis, inflaſionibus, & ſerpenti moribus. In ſumma excaffientis eſt. Folia eius ex uino cocta utiliter ilchiadiſcilluntur. Helenij radix & ſtomachio utilis eſt in pano condita: ſiquidem falgamarij paululū ſiccam tam eam, mox decoctam, & frigida aqua mafeſtam, in ſapan coniunctam, & ad uſus recondunt. Triſta, potaque ad cruentas excreciones efficax eſt. Alterum Helenij genūs in Aegypto igni Crateus tradit. Herba eſt cubitalibus ramulis, ſerpilli modo per humū repētibus, folijs lenticulae circa ramos, ſed lōgiōibus crebris: radice pallida, digiti minoris crāſtitudine pima tenui, ſuperne caſſiore, cortice nigro. Nascitur in maritimis, collibusq; Radix una in uino epora, contra ſerpentum iūtus auxiliatur.

Helenium, quod Latinis etiam Inula dicitur, planta eſt vulgaris noticie. Folia haber uerbacē latifoliū latiora, longiora, bifurcata & in acutū definitior, dorso prominentia. Caulem profert bicimbatum, & aliquando maiorem, crassum, ſubſatum, in quo ſiores exētū aurei. Chrysanthemū modo, sed maiores. Semen edit verbaſo ſimile, tactu pruriunt faciens. Radice nitidū grandi, uegeta, toruſoq;. Exterius nigricans, interius uero albicans, ſapore amaro & subaci, ex qua agnatae propagines seruntur. loca amat vīnū, quānq; & in montibus quandoque naſcitur. Quod autem in Italia prouenit, folio eſt longē maiore, quām tradiſerit Diſcorides. Quippe non ſolū uerbacē angustiſi folio Inula Italica majora infinita ſerit, verū etiam ea magnitudine longē ſuperant, qua lati ſoli exoruntur. Quod tameſi pro locorum varietate evenire facile poſſit: crediderim tamē hoc in loco Diſcoridis codicem pluribus ſteatere mendis. Si quidem teſtatur Marcellus Florentinus in q̄ idem apprimē doſis, ſe huius Diſcoridis reuiffissimum, ac probatissimum codicem, in quo longē plura legebantur, quām in ceteris ſere cunctis Graecis exemplaribus. Sed præſertim in hoc capite hec de caule, floribus, & foliis habebantur. Caulem ex ſe mitis Helenium crassum, bifurcata, cubitalem, & aliquando maiorem, angulosumq;: flores lateos: & his ſemen verbaſo ſimile, tactu pruriunt faciens. Quare mirum non eſt, ſi etiam alia hic deſiderari poſſit: cum non facile adducar, ut credam, Diſcoridem Helenij radicis, cuius tantum eſt medicamentis uſis, tum amariſtudinem, tum formam ſubtusſe. Meminit Inula Plinius lib. xix. cap. v. vbiſiſ habet. Si eis ſeruit mensibus, Februario, Martio, Aprili, Augusto, Septembri, Octobri. Breuior hi eſt, ſed toroſor amariorq;. Inula, per ſe ſtomacho inimicissima. Eadem dulicibus miſeri faliberrima. Illustrata maxime Iulie Auguſtia quotidiano cibo. Supernucius eius ſemen, quoniam oculus ex radice exciſis, ut arundo ſeruit. Item lib. xx. cap. v. Inula quoniam inquit, à ieiuniis commandata dentes conſirat, ſi ut eruta eſt, terram non attingat. Conditū tuſſi emendat. Radicis vero decoleſt & ſuccus timeas pelliſ. Sicutē autem in umbra ſarina, tuſſi, & conuulſiis, & inflationibus, & arteriis detetur. Venenatorum morbis abquit ex vino veterē baſta, ſpleneticos inuitat. Caterum Aegyptium helenium, quod Crateus auctoritate memoris prodiſit.

didit Dioscorides, ad nos (quod ego sciam) non defertur, nec in Italia prouenit. Hoc à nostrate non distinxit. Antiqua, sed utrumque simili confudit. Memini bivis etiam Plinius lib. xxii. cap. x. hic verbis. *Helenium è lacrymis Helenæ dicitur natum: & ideo in Helena insula Laudatissimum.* Est autem frutex humi se spargens, dodrantibus ramulis, folio similis serpylo. Item lib. eoden. cap. xxii. *Helenium, inquit, ab Helena lacrymis (vt diximus) natum, fauera creditur forma: cument mulierum in facie, reliquo, corpore nutritre incorruptam.* Præterea putant uero eius quandam gratiam ipsi, ueneremque conciliari. Attribuunt & hilaritas effectum eidem pota in iuino, eumque quem habuerit nepenthes illius predicationum ab Homero, quod tristitia omnis aboleatur. Est autem facci prædulcis. Prodest & orthopnoice radix eius in aqua ieiunis pota. Est autem candida intus, & dulcis. Bibitur & contra serpentium iuiss ex iuino. Mures quoq; contrita dicitur necare. *hac Plinius.* Quibus satias confat, non modo in Aegypto hoc Heleni genus prouenire, sed etiam in Helena Aegai insula præstantissimum haberi. *Heleni* radicum succus, cum pari hyssopi succi portione, & aqua fillantia Tuſſilaginis triplicato pondere, saechari, quantum sat fuerit, ad mellis ſpillitudinem decoctus, mirifice althomaticos iuuat, si eo frequenter utatur. *Heleni* vires scripti Galenus libro vii. ſimpl. medic. ſic inauios. *Heleni* herbe radix maxime utilis est, non primo statim occurſe exalſatiōnē: ac proinde non dicenda eſt calida, & ſeca exaltē, ſeu piperatum atrum, tum cardidum, ſed cum recremento humore. Quia propter celiagniti, que faciunt ad educando ex thorace, & pulmone erat, lenosq; humores, idonee commiſſetur. Rubrificant quoque ea partes frigidis, ac diuturnis pectoratis affectibus, cuiusmodi sunt non-

Helenii vi-
tes et Gal.

Fabulosum. nulla coxarum passiones, ischiadas vocant, & exigite assidueque articulorum quorundam pra. luxuriantie ac luxationes, hæc ille. Ceterum sunt, qui dicunt, ut etiam refracti liber de theriacâ ad Tifonem, Galeno (scriptus) quod si Helenus suos tela venatoria invenient, venenata efficiuntur, idque in Dalmatia fieri narrant, ut feras omnino perdant. Quid tamen potius fabulosum, quam historicum crediderint. Nam cum plura sint in eo libro, que fabulosa habentur, ut latius in nostris scriptis in epistolis, nihil est quod me adducat ad credendum, ex Heleno parari non possum. Credemus potius illius operis auctorem ex aliquo codice hæc transversisse, rbi, ex quo autem etiam se laetare legebatur. Idque eo magis adiutorum vir credamus, quod sciam in Hispania ex albo veraro parari invenimus pro illinendis sagittis, adeo venenosum, quod vbi tangam, & commixtum ante horam animal interficiet; nec alio medicamento sanari posse vulneratos, quam denotatis cydonis malis, & sic corrum cibito. Hoc enim antidotum itsi mirifici succurritur. Planta, que Graecis nomine iheron, Latino Helenion, & India dicitur. Arabicis, Iafini, sine Rafen: Italico, Lella, Enoa, aut Enola: Germanico, Alant; Hispanico, Raiz de alla: Gallico, Andree: Boemicu Vnuman.

Nomina.

a Meum dñe
m. t. s. t. tru-
dum, b Meli
hacidit, p.
s. s. s. s. s. s. s.
d. d. d. d. d. d.
e. e. e. e. e. e. e.
f. f. f. f. f. f. f.
g. g. g. g. g. g. g.
h. h. h. h. h. h. h.
i. i. i. i. i. i. i. i.
j. j. j. j. j. j. j. j.

d. In Cat. sed
Meu & Drag.
p. p. p. p. p. p.
t. t. t. t. t. t. t.
i. i. i. i. i. i. i.
e. Mel & Cat.
p. p. p. p. p. p. p.
t. t. t. t. t. t. t. t.
i. i. i. i. i. i. i. i.

i. ad mellis
cristallinum,
& cunctum, can-
dem, n. cum
p. p. l. o. u. m.
haber.

OMPACINVM, ET OMNE OLEVUM. CAP. XXVIII.

O Leum, quod ex immaturis oliuis exprimitur, ad multos vsus recte valentibus accomodatissimum est. omphaciniū id appellatur. Praetaretrens, odoratum, quod non mediat: Tale vnguentorum compositionibus idoneum intelligitur. b Stomachō vtile est, quod astringingiuas contrahit, dentes firmat, si continetur in ore: c fidores cohicit. quod autem uterius, ac pinguius, eò ad medicamenta aptius est. Et (ut reliqua in commune dicantur) omne oleum calficat, d collilit ventrem, à perficitonibus corpus tuerit, ipsiusque promptius ad obœnda munera reddit. alii e molliunt, vicerantum medicamentorum vites permisstum hebetat: contra venena datur, assidue porti, redditumque vomitionibus: soluit alium hemina mensura cum pari pitâna fucco, aut aqua potum: ad tornina calidum simul decocta ruta tribus sextarijs in potu datur: ventris animalia pelit: idem maximè ille intestini morbo laborantibus infunditur. Vetus magis calficat, & uehementius distractitudinibus claritati sublimum confert. Si vetuli non sit occasio, in vase decoquitur et ad mellis crastinorum, vt uterum repremet.

OLEVM SYLVESTRIS OLIVÆ. CAP. XXIX.

O Leum, quod syringes olivæ fundunt, uehementer astringit, & ad sanorum vsus secundum sibi locum uidentur. In doloribus capitū utiliter pro rofascio subtilitatem fudores arcit, defluentes capillos inhibet, vifera capitis manantia, scabiens lepraskite abstergit: tardius canitem levant, qui co quotidie perunguntur. Candidum oleum fit hoc modo. Album colore, nec annulo ventilius, nō nouum fistule oris patulis funditur, centum heminarum mensura, & subfole media quae die concha refunditur, ex alto que demitterit, ut afflita deuolutione, itaque agitatum respiret: octaua die fenum græcum mundum quinquaginta denariorū pondere, calida aqua madefactum, donec emolle fiat, in supradictum oleum decinxat, ita ne extilat aqua: postea teda præpinguis piez, astilat, cæsa aquale pondus adiicitur, & transfacta octo diebus, oleum concha mouetur. Vbi candorem contraxerit, in vas nouum veteri vino affusum recondi debet, substratis fertile Capanza corollis drachmas vndecimpendentibus, cum pari iridis pondere, fin minus, rursus soli mandandum, & idem munus obœndum, vñque dum inalbescat.

SICYONIUM OLEVUM.**SICYONIUM OLEVUM.****CAP. XXX.**

S Icyonii componendi ratio hæc est. In lebetem oris lati, stanno inducūtum, funditur noui olei albi, quod cruda oliva reddiderit, congius vñus: aquæ semicogii s. L. cui id igne coquiti, leuiter mo uendoat ubi bis esterbit, & subiacto igne refixit, innatas oleum concha decapulatur, & adiecta noua aqua conseruescit, & reliquis, vt diximus, peractis reponitur. In Sicyonia maximè fieri constieuit, Sicyonij inde accepto cognominé. Calfactoriam ad quendam vique modum uim habet. Febris, ac neruorum viuis p. odest, feminam ad commendandum facie nitorem eo vtuntur.

STRIGMENTVM.**CAP. XXXI.**

Meu & Drag.
comungunt
hoc caput cu
superiori.

Oli confide
rano.

Oli vsus
apud veteres.

S Trigmenta à balneis calficant, molliunt, discutiunt: ad sedis rimas, & condylomata illinuntur. Illa vero, quæ ex palæstris puluerem sibi adsciverunt, in fords speciem redacta, articulorū nodos imposita adiuant: & hæc in forus, aut malagmaris locum, calida commode sufficiuntur. Deraff gymnasiorum parietibus, simulacrisq; fordes, calficant: tubercula, quæ ex græ ad coctionem producuntur, dissipant: detquamatis, & viceribus antiquis profunt.

M Vltio quidem artificio uesteres uebantur ad componendum multilarian oleum, ut ex Dioscoride satis superq; constat. 60 Quid tamen hac tempestate à nobis fieri non solerit: quanvis fortissime apud Gracos eiusmodi parandi olei consuetudo minime exoleuerit. Quippe id tantum in communis omnium usu apud nos habetur, quod è maturingis oliuis exprimitur: tanetq; quidam: quod & gulfati incundunt, & sanitati conducibilius sibi oleum comparare velint, id ab immaturis oliuis exprimitur, easq; eo tempore legitur, cum ipsa iam plene flava tantillum subrubescere ceperint. Ceterum non mirum est, si uesteres & illud candidum reddere, & multis paro modis curabant: liquido non modo in ciborum condimentis oleo frequenter uebantur: sed etiam ut ex aliis, propriae, ac expeditiores euaderent ad obeunda corporis munera frequentius sibi totum corpus oleo perungebant. Qua de causa & balnearis frequentabantur, & thermas, nanque etiæ contraria forderet, ut corpora spissis peruerentur, maxime expebat. Obibant autem id munieris serui in balneis, quæ non modo corpora rotum intrantibus abluebant; sed & ipsum quibusdam strigilibus abradebant ad hoc opus aptissimis, quas alij ex auro, nonnulli ex argento: quidam ex ferro, aliqui ex ebeno, ac etiam ex præclaris lapidibus sibi comparabant;

denique

denique pro nobilitate, & facultate eorum, qui ad balneas confluunt. Quapropter diuinum seim ipsis balneis abraderet, fiduciemque emanante detergere curabant, olei strigamenta, quo se prius pernix ranci, in balnei aquam decidebant: quorum hic meminit Dioscorides. Euit praterea in magno, ac precipuo r̄su apud veteres oleum ad peringens athletas cui in theatris palestrae nudi luctabantur, non solum ut eorum corpora agiliora, expeditioraque in certamine redderentur, sed ut etiam iū difficulter se manibus comprehenderent. Cum autem ibi pulsus ob pedum frequentiore motum concitaretur, athleti ipsi oleo afflatis perundati, illam in se faciliter contrahabant; ac multo magis cum in terram alterum consernebat. Quare balneum ingressi, strigilibusque abrasi canosa strigamenta relinquebant, quibus artum affectibus Dioscorides mederi tradidit. Sed cum plurimi athletas, oleo copiose peruntati inter luculentum palestrae parietib; ac statuis lapideis, sepius affricarent, contacta loca olei pingue ameno contrahabant, quo facili fiebat, ut adueniente pulvere caro-

Olei facultas ex Gale-
no.

sum quadrum vnguentis parietibus inhibereceret de quo etiam Dioscorides differuit. Oleum, si cum pari portione vini Cretici calidum bibatur, sub Clysthes infundatur, Colicos, iliacos, & calculos dolores mirifici mulet. Olei facultates fisiis pro-
secutus est Galenus libro vi. de simp. med. facili. sic inquietus. Oleum, quod ex oliis conficitur, quod sane propriissimum nomi-
ne oleum appellamus, euīmodi sit temperatus, superioribus libris definitum est. quippe humectatorum esse, & moderate
calidum officidum. Enīmodi est, quod est dulcissimum, itaque potissimum ex olivis, quas Græci ἔρινται, uocant nos drupas.
Ceterum quod omotribus, & ombacino nuncupant, id quantum in se habet adfrictione, tantum etiam illi, inest frigiditatis.
Porro oleum vetus, quod quidem ex dulci inueterato efficitur, & calidus est, & magis diffusorum. Quod vero ex
immature, id sum reliquias quippiam seruerat adfrictionis, milie permanet facultas: ubi vero illam prosum abie-
rit, reliquo fit simile. Quinetum quicunque in preparando gernina injunxit, iū & ipsi ombacino simile oleum efficiunt.
Ceterum roganum non est, quo pacto sit preparatum, sed gustandum est potius ac si praferat adfrictionis quippiam, ea-
tenus etiam frigida est ex collidendo, seu illud, quod ab Iberia portatur, quod Spanum, ut est Hispanicum nominant.
Quod si nequaquam gustantibus adstringere appetat, sed adanumque nuditatem dulce, id modice esse calidum putandum.
Porro si tenui quoque cernatur (tale est, quod purum est, quod intuenti translucidum videtur) ac modicam eius latifi-
mepre cutem extensum filum maneat continuum, celeriterque a cuto combitatur, id trique pro optimo ducentum, ac olei
virtute quam maxime polle, quale est Sabinum. Porro quod oleum lotum maximè expers sit mordacitatis, supra pos-
tum est. Ceterum quo potissimum modo id probissime laues, in sequenti tradam opere, quod inscribetur de medicaminis
compositione, ubi & de Sicyonio, & si quod eius generis preterea oleum est, ageret, nunc simpliciter prosequor, adiiciam
& de aliis olei speciebus sermonem. Tunc quod ex agrege oliva oleum exprimitur, non simplicem temperaturam obtinet:
sed exterget, simulque adstringit. Squalidissimum id est ex omni olei genere, & post Istricum quoque deinceps illis est Hispanum. Punguissimum est Lycum, & Cilicium simili autem pingue, & tenui Sabinum. In medio comprehenditorum omnium
sunt tunc id, quod per Cyclades insulas nascitur, tunc quod per Græciam, & Aegamque. Porro oleum pingue assimilatur indi-
caturque uiscofite: tenui vero si perlucat, si purum sit, si plurimum à minima eius portione innugatur, si faciliter a cuto
combibatur. Ex dictis cognoscere tam lecet & de ipsis olei generibus, quae aquinocepis dicuntur unguenti, puta rosaceo,
melino lilaceo, & quecumque id genus floribus, fructibus, germinibus, folijs in oleo maceratis conficiuntur. Horum quod
que r̄bi vna cum aromatis bus preparantur, anguentum efficitur. Pro cuiusque iniectorum natura oleum variari contigit.
Ex his ergo, qui in toto hoc tempore de quoque iniectiendorum generatim dices, sigillatum quoque conficitur ex iisdem olei
cognoscere dabitus. Quod Graci, & uero Laini oleum dicunt. id Arabibus Cait, seu Zait nominatur. Italis, Olio Germanis,
Oel Hispanis, Azejt d: Gallis, Huyle.

E' hæc p. 40.

ELAEOMELI.

CAP. XXXII.

IN Palmyris Syria, quod elæomeli uocant, ex quodam caudice manat, oleum melle crassius sapore dulci. Bilem, cruditatesque detrahit, sextario cum vna aqua hemina dato. Sed qui sumpferet, tor-
pescent, & viribus deficiuntur. quod minimè verci oportet; verum cerebro excitare, ne veterino
prelli somnos captent. Fit & oleum è pinguitudine surculorum. Optimum vetus, crassum, pingue,
non turbidum. Calfacit priuatim caliginibus oculorum illinitur: lepras, neruorumque dolores illi-
tum emendat.

Quamquam quotidie plura, uariaque mercimoniorum genera nobis ex Syria conuehantur, Elæomelitamen (quod scilicet)
non modo non conuehitur, sed ne ullum quidem unquam audiui, qui ipsum uideris, uel noueris. Ceterum Hermolaus
uir quidem prefauitissimus dubitat, utrum elæomeli sit manna, elæomelia, & aeromelia, quod mel aris significat, nici-
nitate deceptus. Quapropter non possum non admirari, doctissimum uirum hoc in re dubitate, cum tum Dioſcorides tum
etiam Plinius, quibus cum longam contraxerat consuetudinem, communis sententia scribant, elæomeli oleum esse è quodam
arboris caudice manans in Syria Palmyris, non mel aereum, neque vorem, qui ab ebere cadat. Eoq; magis, cum addic-
tit Dioſcorides, non modo elæomeli per se ex arbore manare, sed & factitium haberet tuſis, exprefſisque arboris surcu-

Hermolaia
flus.

Kūnūv̄ ī Aæs.

CICINVM OLEVM.

CAP. XXXIII.

Cicinum oleum hoc modo temperatur. Maturi ricini, qua voles quantitate, torrido sole flac-
scunt. & aliorum more cratibus infriti tantisper insolantur, dum vestiens cortex fractus decidat. Caro colligitur, & coniecta in pilam diligenter tunditur: polteca in lebetem stanno illitum, qui aquam
habet, demittitur, subiectoque igniferiuntur: & ubi infitum prorsus humorem reddiderunt, sublatto
ab igni vase, innatans oleum concha tollitur, & reconditur. Sed in Aegypto, ubi largior increbit usus
longè fecus fieri solet. Nam repurgatos ricinos molce mandant, & accuratè mollitos per sportulam
torculo exprimitur. Tum quidem ematureruntur ricini, cum continentibus orbiculis exuuntur. Cicinum
oleum ad psoras, & vlcera capitis manantia valeret: prodest sedis inflammationibus, vulvis conuer-
sis, atque præclusis: item indecoris cicatricibus, & aurium doloribus; emplastrata efficaciora reddit addi-
tum: potu aquam alio extrahit: ventris animalia pelit.

Ricini ocli
considerano.

Ricinum, sive Cisticum oleum, Cherua oleum officinis dicitur; quannis rarior sit usus. Nanque semen plantae, quam Dioscorides ricinum appellat, Arabum esse cheruam nemo est, qui ignoret: quod etiam Serapio periculatum vocat, ut disjunctus isto loco libro quarto explicabitur. Ceterum ricinus animalculum est sedem, liquidam & sanguine plenum, quod Italis zecca vocatur, fibris, canibus, capillis, & id genus animalibus infestissimum. Cui cum hoc semen forma, & colore sit quam simillimum; idcirco Ricini nomen fibi comparatur. Menitis huius etiam Mefes, qui preter vires ei à Diocoride redditas, addidit, id valde crasias coercere infestiones. Proinde ventriculi, laterum, colique doloribus prodeffe illum, potum & infusum.

A' mygdalinu'.

AMYGDALINUM OLEVM.

CAP. XXXIV.

Ricinus un-

de dictus.

A Mygdalinum oleum, quod aliqui metopium vocant, hoc fit modo. Semodius ex amaris nucibus repurgatis, siccatisque in pila lignea pistillo leniter tunditur in offas, aqua, qua fermentat, texturam adiicitur, & ubi dimidia hora humorem haeserit, vechementum quam antea tunditur: mox tabellis premitur, & quod digitis haesit, concha excipitur. Pressis nucibus rursum hemina aqua inspergitur, & postquam eberiberint, idem opus prosequendum. Singulas heminas reddunt singuli modij. Contra vulnerum dolores, strangulaciones, conuersiones, & corundem locorum inflammationes efficax est: virtutis renum, calculosis, difficulti virina, tufpirifosi, lichenosique proficit: dolores capitis, grauitatem auditus sonos incertos, tinitusque discutit: maculas, & uitia cutis tollit è facie: & cam errugat cum melle, radice lili, & Cyprina cera, aut rosaceo cerato: & oculorum hebetudines emendat. Ulcera capitis manantia, & fursures cum vino abstergit.

Amygdalini parati ratio.

Myropolai ignavia, & la-

Amygdalini uires.

CVX amarum omnino dulcisit temperandum, delinqueret sanè existimarem, si oleum ex dulcibus amygdalas exprefsum (etsi illud Dioscorides silentio immoluerit) ex amaris concocto non adiicerem, rectumque conficiendi modum non explicarem: præstrem cùm nostræ etatis medicis maximo sit usus, & pauci sint myropolas, qui ipsam redde probeque conficiant. Parandi igitur ratione (vt Mefes tradidit) sic habeto. Prastantiores, dulcioresque amygdala, qualibet quantitate, ab vitroisque corticibus repurgata, optimè in lapideo mortario tunduntur, & in loco calido reponuntur, quinque horarum spatio, dein parum iterum contunduntur: mox pralo tunditum premuntur, quoque omne, quod continetur, effluat oleum. Elicitur etiam hoc modo. Collocantur deliberata, conuasaque amygdala in vitro, vel flammœ ratiæ, infunditurque vas in balneo calentis aquæ. Existimur deinde tribus peralatis horis, extrahunturque amygdala, & statim pro calentes subiunguntur: itaque oleum copiosus excipiatur. Trite tursum amygdala, & repurgata, in fasciis paniculatis duplicito inuoluitur: sub arena, cinereve calido reconduntur, & postquam effuberint, pralo oleum elicuntur. Sed nocturne seplastari plurimum negligunt, segnitasque indulgentes non modo amygdalas non repurgant, neque delibrant; sed & amaras, & rancidas commiscunt, & omnes simul conterentes, in areum cacabum incipiunt, ignique almoni affuso aqua tanillo, ne penitus torre cantur: deinde in sacculum coniuncti, & pralo summittunt, & quod inde fluit oleum explicant. Quod plerumque exsuffione nidorum tanorum obolet, vt haerentibus illis euemoni pariat nauseam. Qui autem sic parare oleum amygdalinum, eius lenitatem facultatem peruerunt, ac deflunt: siquidem contusis amygdalas, non delibratis, oleum inde concoctum corticum uires afferunt. Proinde & conspicat, & exasperat, & scabriuntur inducit. id quod etiam adauger ignis violencia, dum in lebetibus amygdala torrentur. Hoc itaque diligenter animaduertens optimus. Mefes amygdalini faciundi rationem prodidit, vt videlicet, cum purgata, & tonitrusque efficit amygdala, calore quadam suauitate, ac lenore calefierent, scut diximus, non autem carbonibus ardentes, quemadmodum bodie i' faciunt myropolas, qui etiam alia plerique confundunt. Amygdalinum igitur, si recte, probeque conficiatur, minime lenit. Quare potum ad librum dimidium alium leniter decafera arteria, pulmonis, ac pectoris scabritatis tollit: duritas omnes emolit: & compaginum, & membrorum omnium scititum humectat. Quicquid beatis plurimum conduct. Contra vulnerum dolores illation & potum facile praeflat: sicuti vesicae cruciatibus est efficax, si argentea fistula coniectum impulsorio instrumento injiciatur. Quod autem ex amaris amygdalis exprimitur, dulci in omnibus efficacius habetur. Idecirco in pronocantis lapillis, conciliandisque vescerum cruciatibus & flattu crassiori genitis, dulci longe praeflantius reputatur. Nimurum & obstrunctiones aperi, & interaneorum tinea necat.

Bala'nu' Chav.

BALANINUM OLEVM.

CAP. XXXV.

Antio. cod. se-
parat ad ini-
com hæc uia
capita.

Simili modo fit Balaninu' oleu'. Quod repurgat maculas, lentigines, varos, & cicatrices nigras: aliu' soluit, stomacho adueratur: contra aurum dolorem, ionos, & tinnitus auxilio est cum anferino adipe inuillatum. Similis selaminum ex selamo conficiendi ratio. Fit etiam nuce juglande oleum, quod caryinum vocant. Eandem uim haber, quam balaninum.

Balanini con-
federatio.

Balanini fa-
cilitates.

Selaminum &
cuius uires.

Oleum è u-
cibus iuglan-
dibus.

O Lem unguentaria glandis, quod Balaninum vocant à pharmacopolis, & vnguentarij oleum de Ben appellatur: quoniam myrobalanum, quod Latini unguentariam nucem dicunt, ex qua hoc conficiatur oleum, Mauritan Ben appellant, vt latius libro quarto differimus. Confimili modo est Mefes fieri tradit. Et ut idem etiam est auctor Joblergi, mandat, & obstrunctiones aperi. Illiū stramum dissoluit, durosque tumores. Frigidis tum iocinoris, tum lienis affectibus opero mirificat: & preflat: facit & ad frigidas neruorum convulsiones, & compaginum cruciatum. Sed illud fibi peculiariter adiicit, quod etiam si dux vetera fecat, haud quamquam rancidum evadit. Ideoque vnguentarij expedit at suaissima odoramenta, excepienda præferuntur cum molcho & ambro chirothecas illuntur, quo fit, vt nullo tempore trahi rancorem unquam respient, vt facile cuenierit, & alio quoq' vis oleo eo in opere tercentur. Quamobrem mirarion liceat, si veteres fructu, à quo elicitur hoc oleum, glande vnguentariam nominanter. Selaminum uero (ut Mefes inquit) amygdalinum modo exprimitur. Quippe se-
selamineum se primò contunduntur, deinde edem arteificio calefactum pralo suppontur, tando, premuntur, quoque oleum redat. Id utid tempestu pingue ministeria alimentorum: seleni adager, apertitates quisque lenit, sed precipue gula: nucem expedat, & dura apoplexia molit. Adiicitur Selaminum plerisque vnguentorum compositionibus, quorum in officinis est usus. Verum quod è iuglandibus nucibus elicetur, nullius in medicina uisa esse reperio, et si lucernis, & lampadi-
rat. Prefertur etiam piatoribus eo, quod è lini semine exprimitur, quippe ignis fruniculo non tam citio consumetur, quam id, quod ex olivi rem immutat, illud uero incorruptum perpetuo afferat.

H Y O -

Τετρακοσίου εἰδῶν.

HYOSCYAMINVM OLEVUM.

CAP. XXXVI.

Hyoscyaminum sic fit. Semen candidum, recens, ac siccum tunditur; & calida aspergitur aqua, ut massa permixtetur: hoc autem fieri oportet, dum nigrescat, & grauitate oleat: mox preflum, atque excolatum reconditur. Ad aurum dolores efficax est: pessis miseretur, ad emolliendum vire. Fit & è grano gnidio purgato, & tufo. Vis ei aluum solutore potu. Non secus cnicinum oleum temperatur. cui facultas eadem est, qua facta è gnidio grano. verum inuidior. Raphanum è raphani ni feminis fieri solet, ceterorum more. Phthiriales mala valetudine contrahitas tollit: carbitas cutis in facie emendat. Ad obfonia utuntur Aegyptii. Melanthinum idem, quod raphaninum potest, eodem modo paratur. Tritum sinapis, [& calida aqua] madefactum, adiecto poftea oleo exprimitur. Id ad diurnos dolores efficax est: transfert humores, qui in aliqua parte concreverunt.

Tame si per pauci reperiuntur medici, qui Hyoscyaminum oleum nouerint, ne dum in usum receperint unquam; ego tandem id ipsum plures confici. Siquidem ad tollendos omne genus dolores, ubi catena praesidia non iuuerint, efficacissimum est medicamentum, præterim ue inflammationibus pudendorum triuia sexus. Item acutissimus aurum doloribus medetur cum caffore, vel croco infillatum. Prohibet præterea gonorrhœam, renibus & testibus illitum. Mensum exuberantiam cohibet, & albicanis veteri profluvia, tum pubi & lumbis pernictium, tum pessis infusum. Mannis à parti inflammati utiliter illitum. Dentium doloris mirificè mulcet, si tepidum in ore continetur. Pilorum exortum admodum retardat, alijs quibusdam additis; ita ut euuli pili integro anno non renascantur, si eodem depilata loca, sepius perungantur. At ipse in eo faciendo Dioscoridem minime feci sum, sed aliam parandi rationem adiunxi, que hac est. Sumit nouum, siccumque hyoscyami semen, tundit deinde, ponitque in flanneo, vel virro vase, ardenti aqua que è vino fit, parumper prius affluit. His factis ponito vas in calentis aqua balneo die, ac nocte, dum adhuc feruens fac celiuimponit, & prelo subiicit, sicque oleum habeto. Quod autem è grano Gnidio, quod rufi ci Ananenses montanum pī per appellant, paratur, receives hoc aeo à medicorum vī, eo quod in deciaying alio violentissimum sit medicamentum. rufi ci tamen apertissimum, cum sapī, non medicos consulat, coccum Gnidium deuorunt; que etiam sepius morte occidunt. Torrò Cnicinum [vī] Melches inquit] potum aqua intercute laborantibus, viscerum obstrunctionibus, ventrici, & colicruciatibus a flatuoitem genitis, efficax est. Suspiriosi mirifice profest, & vocem clarificat. Epotion pituitam tum vo mitibus elicit, tum per inferni ducta. Raphaninum præterea, & Melanthinum abolevit, fuscit etiam Sinapinum: esti ubi ad summum exal/fare opus fuerit, maximam open præflare valeant. Sinapinum verò non nisi collacrymantibus oculis exprimi potest; tanta enim est vaporis acrimoniam, vt concepto vapore, illico prodeant lacryme. Nisi ceter quandoque cum eo, quod è pīfacie nubes elicitor: perunganturque co genitalia in frigidis, ut felicis cocant, addito la/ere, & mojcho.

Hyoscyaminū
uit.Hyoscyam.
tandi ratio.

Gnidinum.

Cnicinum.

Raphaninū.

Melanthinū.

Sinapinum.

Mopōinov ιανος

MYRT E V M O L E V U M .

CAP. XXXVII.

MYRTI faciundi ratio hac est. È myro nigra, sylvestri, aut sativa, foliorum molifissima quæque tufa premuntur: fucco pares omphacini olei portiones adiiciuntur, subiectisque carbonib. inferuntur, donec cōcoquantur: innatas oleum deraditur. Sed longe facilior hæc compositio. Tenera folia contusa coquuntur in o'eo & aqua, & quod innata, exmitu. Priuatum alij deciēta in oleū folia in sole macerantali prius oleum intipitant malicorio, cupreso, cypero, & junco odorato. Efficiacus est amarum gustu, & oleosum, viride, translucens, & olens myrtum. Astringit, & indurat: medicamentis milletur, quæ cicatricem obduncit: profest viceribus in capite manantibus, ambubus igni, & papularum eruptionibus. Facit ad attrita, & furfures, fedis rimas, condylomata, articulos laxatos: corporis sudores compescit: & ad omnia valet, quæ astrictionem, insipillationemque desiderant.

MYRTUM myropole serè omnes non quidem ex tenellis myrti frondibus, Dioscoridis more conficiunt, sed è fructibus tantum, nulla feruunt apariandis ratione. Quandoquidem myrti baccas contundentes, oleo, nigroque vino immiscunt, donec vinum totum absimulant: mox ab igne tollunt, percolant, & asservant. Neque animaduertunt conficiendi regulam à Melchis explicatam, siquidem in calentis aqua balneo, non quidem violento carbonum igne Myrtum parari iubet: ex oleo que omphacino fieri, non (ut ipsi parant) ex matris oliuis exprefso. Namque, ut balnei humenti, a leni calore olei compositione mirifice digerirur, ac ies omnes conferuant partescit contra violento igne subito pervertiatur, & destruitur totarei compositio. Sed quoniam reipublica beneficio ut etiam ab ipso exordio pollicitus sum, decreui non prætermittere quicquam, quo errore, qui indies contingat, è medio tollantur, dico, oleum omnem quod officina ad medicamenta perfundit illud ex aio, quod ab arborum oleo, resipiriumpque allarum gummi, vitris organis per sublimationem, ut chymista vocant, elicitor. Vale virro, vel saltene flanneo in balneo calentis aqua fieri debet: & mihi primum impositis imponendis tribus diebus macerari: post tertium vero diem expressis cinctis primi impositis, & recentibus infusis pari temporis spatio, eodem in balneo, edem macerari. Itaque tundit opus propefundit, donec fibi oleum amplissimas exceptorū medicaminum compateretur tñres. Verum ingens hominum luci auditas, aurique ingluies, ut admodum superlucentur, arcangue auro ad simoniam quæque implicant, non patitur myropolas necessarium tempus impendere ad medicamenta exalte paranda, eos, inquam, qui continuè magis crumenis intendunt, & inhant, quam ut vita, egrotantium fatigant. Probi tamen, & diligentes hęc mea verba boni consulant, his vero mali errores emendent suos. Idcirco Myrtum oleum, quod myrti præstans ad plenum referat, hoc modo temperatur. Sumit fructuum myrti libran, foliorum eius recentium uncias decem, & in nigri astringentes libras duas, olei omphacini libras quinque: deinde contulit baccis ac folijs omnia oleo excipit, & usque virro, vel flanneo repento, telesque uafis ore in balneo calentis aqua immergit, & post tres dies extrahit, ac percolato. Rursum assumptis recentibus baccis, folijs, & uno, ut ante oleo exceptis, in eodem balneo omnia reconditio ad terram usque diem. At postremo uafis ore detecto, tundit id apertum finito, donec balnei feruore uniuersum exilit, & oleum tantum remaneat. Nec audiendi sunt q̄, qui Dioscoridis testimonio, eneo cacabo (ut supradictum est) substraſis car-

In mytro offi
cinatū lapſusOlei oīs gene
ris parandi
ratio.Myrtle para
di tatio.Myrtle para
di tatio.

bonibus Myrticin conficiunt. Quippe Diostoridis tempore ars medica non adeò exulta erat, quin nec seplasifaria, ut nostra hac atat esse visitar. Quamobrem putandum, quod si huius balnei artificium Diostoridi innoveret, ipsam haudnquam silentio praterisset, veluti nec illud Mefius, nec alijs complures pratererant, qui summo studio, & diligentia medicam facultatem excoluerant, & in ordinem redegerunt.

Δέπιον έλαστ.

LAVRINVM

OLEV M.

CAP. XXXVIII.

LAURINUM fit hoc modo. Lauri baccae cùm maturæ sunt in aqua coquuntur: siquidem ex obducto cortice quandam pinguitudinem reddunt, qua manibus subacta, concha excipitur. Alij omphacium prius oleum cypero, unco odorato, & calamo in�stant, deinde tenera lauri folia concoquuntur, alijs etiam baceas, donec oleum odorem contraxerit. alijs ftyracem, & myrram addunt. Optima laurus ad id latifolia, & montana. Oleum laurinum virilius, quo recentius, quoque uridius colore, amarissimum, & acre. Vis ei exalfactoria, emollientis: uenarum spiracula aperit, lastritudines disicut: omnibus nero uoruimutis, algoribus, deltilationibus, aurum doloribus, malis renum frigore contraactis, illitū non aliud iuuant, attamen potum nauseam parit.

Laurini confederatio.

Laurini uires

LAURINI conficiendi ratione aliter à Mefius institutum legimus, sed tamen ab hac parum recedentem. Ideoque quod id parum, vel nihil referat, rem ipsam silentio prætereundam diximus: præferimus quod non me lateat, Laurinum, cuius est usus in officinis, & seplasifariis nequaquam fieri, sed ab alijs confectionem emi, qui letitia magna lauri baccarum quantitate ipsam eliciunt arte exercunt. Mefius præter facultates à Diostoride tradidit, id summe laudauit & ad incensum dolores, & ad hemiceram, qua frigidis contrahitit succis. Quin & ad ventriculi dolores, colivulue, & licenis efficit esse tradidit.

Σχίνων έλαστ.

LENTISCI NVM OLEV M.

CAP. XXXIX.

SIMILIS Lentisci ratio. Nam è maturo fructu temperatur, factis prius spissamentis: ut in laurino diximus. Hoc scabiem iumentorum, canumque sanat: utilissimum pessis, acopis, & leprarum medicamentis: sudores cohabet. Nec secus Terebinthinum fieri solet: quod t̄ refrigerat, & astrinxit.

Lentisci pa-

randi rano,

& uires.

LENTISCINUM pluribus in locis Hetruria conficitur, sed præsertim in agro nostro Senensi, Ilua, & Cilio Tyrrheni insulis, non longe à continentis nostra distantibus. Fit autem ab incolis hoc modo. Racemos lentisci baccas afflant, & à putaminibus cunctis expurgant, permittuntque aliquot diebus simul facescere: deinde magnum in ahenum collo cantu affusa aqua: & igni raudiuferunt, donec bacca debitant: denum extrahunt, & saccis includunt, preloque subiiciunt, ex prefissumque afferuant oleum. Quod & quibusdam Adriatici insulis hac similiter ratione confici audio, abesse alterius cuiusvis olei admicatio: siquidem fructus is per se oleum emitit. Incolle (ut experimento comprobatum affirmant) ad auendam oculorum aciem, caliginesque delendas, illud cibis commiscant. At ego eo sibi usus sum magno fane iumento in dysentericis, non quadam potu exhibito, sed clysteribus infuso. Lentiscinum suum laudibus extulit Calenus libro v. de comp. medic. secundum locos, ad gingivaram, & lingue inflammationes, si os eo collutatur. Quod autem fit è fructibus terebinthi, quos Manritani grana uridia nuncupant, non fit in Italia, neque ad nos (quod equidem sciam) aliunde Terebinthini confederatio, & uires. Conuechitur: proinde non uenit in vim. Hoc tamen (ut Mefius inquit) vulnera confolidat. Medetur item conualis opisthotonics, neruorumque duritis, & crebrerrime cataplatiatis adficietur.

† In his verbis mendum subfece putamus, ut etiam doctissime adnotauit Manardus Ferrarensis lib. VIII. epist. prima. Alius siquidem sibi ipsi repugnat si Diostorides, cum scripserit in Terebinthi mentione eius fructus exalcatissimæ; hic vero dicatur, oleo ex eisdem parato in sepe refrigerandi facultate. Huic deputata letiō illud quoque refragatur, quod sint nobis Graci Diostoridis codices, in quibus verba illa de Terebinthi olei facultatibus non leguntur, sed de eius tantum conficiendi ratione mentio habentur.

Μαστιχινού.

MASTICHI NVM OLEV M.

CAP. XL.

MASTICHINUM è trita fit mastiche. Quod contra omnia vulue mala efficax est: mediocriter calsat, atringit, & emollit. Aduersus prominentes stomachi duritas, celiacorum, dyentericorumque cruciatus utilefaciem emaciat, & colorem nitidum facit. optimum in Chio insula componiatur.

Seplasifarioū

lapius.

MASTICHINI parandi rationem, sanè quam paucis Diostorides perfrinxit. quippe è trita tantum Mastiche fieri tradidit. nulla alia explicata conficiendi ratione. Seplasifari autem nonnulli prorsus oblitii scripsisse Mefium in balneo calentibus aqua Mastichinum confici debere, communis oleo, albo vino permixto: mastichen admiscit, & aere uafe carbonum igni admodum, ibique tanto tempore efforuerescere sinunt, quod vinum prorsus exiliat, ac inde vsus affuerant. At ipse virreis organis è purissimo tantum mastiche illud sibi confecit.

Μεψε σαβασις.

VNGVENTORVM COMPOSITIO.

CAP. XLI.

DERATIONE unguentorum consequenter tractandum existimauimus, quandoquidem ea in nonnullis corporum uitis, aut medicamentis misita, aut corporis perfusa, aut naribus obiecta, plurius profunt. in quorum probationibus consulere nares oportet, an ea oleant, ex quibus reperantur. Optimum, huiuscmodi iudicium, quod tamen in quibusdam planè obseruari non potest, propter ea, quæ admiscentur, odore ceteris praevalentia: ut in amaracino, & crocino, telino, & plerisq; alijs, quæ cerebra circa hæc meditatione experiri conueniet.

ROSA-

P'f'nsor.

ROSACEVM.

CAP. XLII.

Rofaceum sic fit. Iunci odorati quinque libras & besiem tundito, & subactas aqua in uiginti olei libris: & quinunce subinde mouendo, coquito: dumque percolaueris, in olei libras uiginti, & quincuncem, adjicito rofas, & non madefactas numero mille, & manibus melle perunctis idcidenti moueto, interdui premens, sinito nocte tota macerari, postea exprimite: & ubi recremētūm perfume ierit, mutato uafe, in craterem melle illūtūm recondito. Cæterum rofas, quæ ante pressæ fuerunt, in labellum demittito, & effusis octo libris & quadrante spissatis olei, iterum premito, eritque secundarium oleum. Quod si tertias usque, quartasque perfusiones infundens exprimere uoles, secundarium fiet, tertiarum, & quartarium unguentum. Sed quoties id feceris, uasa melle oblini debent. Si vero secundam a infusioni nisi tute libet, in expremisse oleum, numero pari recentes rofas, nullo b' hu- more imbutas injicito: manibus melle præmadefactis agitas premito: & iterum tertio, aut quartō simili modo exprimens facito, totiesque recentes rofas detractis unguibus immittito: fiet enim ita oleum multo validius. nam leptis oleum rofarum infusionem admittit, nec amplius. Præsum mel le perungatur, oleum à succo diligenter feceris, nam si minimum quid relinquitur, vnguentum corrumpet. Alij autem detractis unguibus, rofas tantum oleo macerant in sole hoc modo. Ro- fas, quæ selibram pondere æquant, in faxtorio olei diebus octo madefcunt, & usque ad tertiam perfusionem quadranginta diebus infolantur, & sic oleum reconditor. Alij calamo, aut aspalathio prius olei spissamenta faciunt. Alij coloris caufa anchusam admiscent, & salem, quæ minus oleat. Vim afrin- gedì, & refrigerandi obtinet: fomentis, & cataplasmatis utilit. Portum soluit alium: stomachi ardore refluxit: vlerca caua replet, & mulcet, quæ cacoerit uocantur: vlercibus in capite manantibus arti: feruidis eruptionibus illinitur: caput dolēs eo perfunditur: dentes inter initia doloris collui prodefit: ad genarum duritias illūtū efficax est: ad lacestata interanca, & cōcitatas valvas utilissime subiicitur.

spissatis. i. tu-
bras. Antic.
codice haber.

a Meū s'mp'e
nū. Litteratio
nem.

b Meū s'ggo'.
z. Litterarū.

Hoc sub olei nomine comprehendit Dioſcorides oleum omne, quod per se tantum, nulla alterius olei admisitione, aut ex arbōrum fructibus, aut berbarum diuerſorum generum feminis, aut ſirupum refini elicetur. Sed unguenti appellatione intelligit oleum, nonne genus, cui, & odoramenta, & alia simplicita medicamenta admittit entur: ut in Rofaceo agens, & deinde in frequenti manifeste ostendit. Quo fit, apud Dioſcoridem oleum vocetur, quod simpliciter ex pre- sumit; unguentum vero oleum quolibet, cuius componeendi ratio pluribus confles medicamentis. Quapropter Galenus libro v. 1. ſimpl. medicamentorum de oleo agens, sic inquit. Ex diſis cognoscere tam liceat, & de alijs olei generibus, quæ equi- uoce ipsi dicuntur unguentis, puta rofaceo, melino, liliaceo, & quecumque id genus floribus, fructibus, germinibus, folijs in oleo maceratis conficiuntur. Horum quodque ubi rna cum aromatibus preparantur, vnguentum efficitur. Cæterum oleum rofaceum, quod hoc tempore officina complectum appellant, a Dioſcorido rofaceo longe diffidet, quod etiam ex pro- flantius exiftimandum est, summum ob artificum, quod in ipsa parandi ratione diligenter adhibent myrope. Quod co- rum tamen perpauci ita ut ingenium eī multorum à labore proclue ad ignaviam) illud secundum Meficum temperant, tameſi plures ab eo optimo rofacei conficiendi modum fint consecuti. Fit etiam rofaceo rofis non affatim deliſcenti- bus in omphacium denifiſis, modo calentis balnei uiribus (ut in quibusdam alijs superius adnotauimus) modo inflato per- quam longo. Sunt & quī, ut magis uiribus preſet, oleum prius ex aqua rofacea lauent, deinde plusculo temporis ſpatio ter, aut quater rofas infundant, quæ hanc penitus faticant: demum expreſſione peracta; immaturū roſarum ſucuum adiiciunt; ac inde diu infant. Postremo oleum a fuco fecerunt, & diligenter affterant. Hoc inflammatione dicitur, roborat, adstringit, fluxionesque cohibet, ne ad aeras deflant partes. Potum torinibus, dysentericis medetur. Capitis vulneribus aptissimum est, quod roborat, ſiccat, reſoluat, inflammationesque non modo prohibeat, ſed etiam extinguit. Quo circa hac in re maximè probatus Galeno lib. 1. de comp. med. secundum locos, ubi de dolore capitū ſcribit, quī vel ex vulnerē, vel caſu excitatur. Cuius etiam meminit lib. x. ſimp. med. de fanguine agens.

Vnguentorū
conīd.

Rofaci conſe-
derato.

Rofaci om-
phacium.

Rofaci om-
phacium ut-
res.

E'ad'is.

ELATINVM.

CAP. XLIII.

Frac̄ta clate, tuſa, & ſcarificata, in labellum dejicitur: omphacium oleum triduo infunditur, mox per ſportulam exprimitur: verum pares eſſe debent utriusque portiones. dein mundo uafe ad uſus reconditur. Viribus rofaceo proportione repondet: alium tamen non mollit.

ELATINVM, quod ex Daſtylorum inyolucris antiquitus parabatur, bac noſtrate tempeſtate obſoleuit.

Mithim

MELINVM.

CAP. XLIV.

Melinum hoc modo temperatur. Olei congius decem aquæ ſextarijs admifetur. Adjicitur elata palmarum frāctæ quadrans, & iunci odorati uncia: quæ die vno macerata coquuntur, mox in uas oris patuli oleum excolatur, & indita arundinacea cratæ, aut rara tegete, cotonea mala ſuperponuntur, & veftimentis operata tantisper inibi resident, dum malorum uires ad ſe oleum alliciat. Aliqui cotonea decem diuerſis ſpatio experimentis uioluant, ut continetur odoris ſuauitas, nec euaneſcat: poſtea biduo macerata oleo exprimuntur, oleumque reconditur. Id uim refrigeratoriam, & aſtrin gentem habet. Contra ſcabiola vlerca, & que ſerpunt, ac furfures, perniunculoique effectum preberet: exulceratis vuluis infunditur: citatam urinam ſitit in fuluſum: fudores cohibet: contra cantharidas, bu- preſtim, pinorum erucas, bibitur. Laudatur maximè quod cotonea mala olet.

Me linii con-
ſideratio.

Melinum oleum ad hodiernum officinarum vſum hoc modo conficitur. Cotonea nondum plane matura in taleſis diſper- ma omphacino oleo macerantur, & uno ex eis expreſſo ſuperaddito infolantur. Deinde in calentis aquæ balneo iterū, & que iterum perfundantur, & extrahuntur, ut in alijs ſuperius ſtendimus.

S. v. 22. m.

OENANTHINUM.

CAP. XLV.

Oenanthe è labrusca, optimè olens postquam emarcuit, deicta in omphacium oleum mouetur uoluiturque: & cum biduo manerit, exprimitur, & reconditur. Alter ingit proximum rōcco effectum prebens: sed alium non resolut aut mollit. Probatissimum est, quod odore oenanthe refert.

Oenanthinum nullam à nobis requirit explanationem: quoniam à Dioscoride tam aperi produtus eius parandi ratio, ut non sit opus illud pluribus explicare.

Tib. nov.

TE LINVM.

CAP. XLVI.

Foeni græci librae quinque, calamilibra una, cyperi librae duæ, olei libris nouem, septenis diebus macerantur, quorū iē ter mouentur, postea premuntur, & reponuntur. Aliqui pro calamo cardam momum subflitunt, & cyperi loco xylobalatum macerantur. Alii oleo ante his odoribus spissato fænum græcum macerantes exprimitur. Hoc tleinum abcessus emollit, & cōcoquit: omnibus uulnharum duritij magnopere conuenit, fémoris difficile parentibus subiicitur, vbi p̄a excretishumoribus loci siccitatatem contraxerunt: sedis inflammatiōes lenit, tenebro subditum prodefit: ille cera ap̄tis manantia, fufuresq; expurgat, ambustis, & perminibus addita cera proficit: uitia cutis in facie emendar, pigmentis ad conciliandum faciei nitorem inferior. Eligio oportet recens, quod non vehe- menter foeni græci odorem p̄ce ferat, & manus abstergat, sapore ex dulci in amarum inclinato: tamen enim optimum iudicatur.

Ofcinaria Luminaria ex Rasis auctoritate aliā, quanuis exoletam, Teleni componendi rationem tradunt, in quo calamo odorato, & cypro elaterij bessem adiiciunt.

S. ap. 1. v. 22. m.

SAMPSUCHINUM.

CAP. XLVII.

Serpylli, caslie, abrotoni, florū sisymbrii, frondium myrti, sampuchī singulæ portions, quadam pro uiribus ipforum coniectione, una tunduntur, atque es omphacini olei modus adiicitur, qui madentium uires non euincat: hæc post quadratum exprimitur. denou noua alia simili mensura, & equali tempore macerata premuntur: ita enim validius reddi solet. Eligio oportet sampuchum eō loco ex atro uiridi, plurimum redolens, medicō crister acre. Vim habet acrem, calfactoriā, extenuātem: aduersus vuluæ præclusiones, conuersionesque efficax est menses: & secundas, & partus extrahit, vuluæ strangulatus recreat: lumborum, inguinique dolores lenit: sed cum melle uti eo præstat: quandoquidem vehementi affrictione locos indurat. Lassitudines illitum discutit: in opisthotoni- corum, vulforumque caraplatnata utilissimè additur.

Sampuchini coniud.

Quanquam ex Theophrasti, Dioscorides, & Plini sententia idem esse confiat sampuchum, & amaracum: cum tamen Galenus, & Paulus de his diuersis capitulo scorsum scriperint, eorumque temperamenta per gradus diffidere tradiderint; non ab eisdem nonnulli aliud esse sampuchum, aliud uero amaracum. Quorum opinionem auxit etiam Dio- corides, quod in his unguentorum compositionibus Sampuchinum, & Amaracum diuersis capibus digestetur. Quod si facile p̄rosequitur ad credendum induxit, has flumis tua facie, tum uiribus differet, hac ratione freti, quod si alterum ab altero non distaret, omnino præter rationem de his varijs in locis scripsit Dioscorides, alterum unguenium, Amaracum, alterum uero Sampuchinum appellans. Porro ut huiusmodi controverbia tollatur, ciendū est, si p̄pum eam, qua Galeno, & Paulo amaracum appellat, id sanū amaracum non esse, quod Theophrastus, Dioſ. & Plinius sampuchum vocare, sed potius (ut ego existimo) Marum, id quod etiam sentiunt clariorēs nostri feculi simplicium indagatores. Namq; Mari nec Galenus, nec item Paula quicquam prout in simplicium medicamentorum libris meminerint. Quare non deest suspicio, quia librariorum culpi, in Galeno Mari titulus in amaracum abierit: quandoquidem in eius tum gradibus, tum facultatis aſſignandis Galenus à Dioſcoridis Maro non longe recesserit. Sunt & qui neliunt apud Paulum, & Galenū id amara cum dici, quod Dioſcorides parthenium uocat: quippe & hoc quibusdam amaracum vocatur. Cuius rei indicium eſe existimat, quod tam Galenus, quam Paulus nullibi in simp. medic. libris aliquid de parthenio poseritatis memoria proddiderunt: quorum opinio non omnino reprehendit videatur. Catervum licet Dioſcorides Sampuchinum, & Amaracum diuersis per se capitibus meminerint; nō obſtit propterea, quod minus idem eſe possint sampuchum, & Amaracum. Siquidem diuersus de caſis ut alterum ab altero diſtingueret, Dioſcorides facile imp̄lūs fuit: quarum altera eſt, quod si diligenter animaduertantur uirorumque compositiones, utique Amaracum tum multò odoratus, tum Sampuchinum præstiosius indicabitur. Ideoq; aucto, eo quod nob̄d̄ unguentum hoc apprimē nobile intactum reliqueret, quodque ob eius claritatem id particulari deſcriptione dignum censebat, ut preſtantis diſcrimen faceret, utque etiam minus probatio a probatissimo dignoferetur, homonymiam immutauit, ipsu- que non quidem Sampuchinum, fed Amaracum appellare noluit: nam si id non fecisset, quodnam altero preſtantis eſet, discerni non potuerit. Huc accedit alia ratio, qua alterum Sampuchinum alterum v̄ero Amaracum Dioſcorides appellavit quod (ut libro tertio proprio capite legitur) in Cyzico (amplicius amaracum appellabatur, unde hoc unguentum insigne petuit. Et quoniam à Cyzicenis claris illius compofitoribus ex eorum more Amaracum vocabatur, salē nomenclatura Dioſcorides haud quaquam permutedam censuit. Quare ipsum in eadem reliquit appellatione, quam secum ex Cyzico tulerat.

Soluti o con-
trouerbie.Opinio quo
rundam.

Ceterum licet Dioſcorides Sampuchinum, & Amaracum diuersis per se capitibus meminerint; nō obſtit propterea, quod minus idem eſe possint sampuchum, & Amaracum. Siquidem diuersus de caſis ut alterum ab altero diſtingueret, Dioſcorides facile imp̄lūs fuit: quarum altera eſt, quod si diligenter animaduertantur uirorumque compositiones, utique Amaracum tum multò odoratus, tum Sampuchinum præstiosius indicabitur. Ideoq; aucto, eo quod nob̄d̄ unguentum hoc apprimē nobile intactum reliqueret, quodque ob eius claritatem id particulari deſcriptione dignum censebat, ut preſtantis diſcrimen faceret, utque etiam minus probatio a probatissimo dignoferetur, homonymiam immutauit, ipsu- que non quidem Sampuchinum, fed Amaracum appellare noluit: nam si id non fecisset, quodnam altero preſtantis eſet, discerni non potuerit. Huc accedit alia ratio, qua alterum Sampuchinum alterum v̄ero Amaracum Dioſcorides appellavit quod (ut libro tertio proprio capite legitur) in Cyzico (amplicius amaracum appellabatur, unde hoc unguentum insigne petuit. Et quoniam à Cyzicenis claris illius compofitoribus ex eorum more Amaracum vocabatur, salē nomenclatura Dioſcorides haud quaquam permutedam censuit. Quare ipsum in eadem reliquit appellatione, quam secum ex Cyzico tulerat.

S. ap. 1. v. 22. m.

OCIMINVN.

CAP. XLVIII.

Ocimum oleum fit ut cyprinum. Ocimi folia decerpta librarum undecim, & bessis pondo, die noctuque uiginti olei libris macerato, premito, colaro: cumque exhaustis quallum, rursus pa- rem olei modum fundito, & exprimito. Vocatur autem id secundarium, nam tertia perfusionis nō eiſi

est capax. Deinde recens oculum in aequali pondera, ut in rosaceo diximus, rursus maceratur, & cum tam tempore spatio madefactus exprimitur, & oleum reconditur quod si in animo fuerit ter, aut quater madefacte, semper oculum recens addes. Potest ex omphacino confisca sed illo modo melius. Idem quod sampsichinum potest, sed inefficacius.

A'gri*n.*

ABROTONIVM.

CAP. XLIX.

O Le cydrini odoribus imbuti libris nouem & quincuncem, foliorum abrotoni libras octo die nonne madefactas premito. Quod si in longum tempus oleum velis afferuar, eieciis prioribus folijs, noua appones, & macerata exprimes. Calfacit ad vulvae duritas, praeclosurenesque efficax est: menstrua, & secundas pellit.

A'gri*n.*

ANETHINVM.

CAP. L.

O Leti libris octo & dodrante, florum anethi libras undecim & bessem, maceratas in olio dic una, manibus premito, & recondito. Quod si iterum perfundere velis, recentes anethi flores co-similiter madefactio. Vulturum duritas emolit, venarum spiracula laxat, contra horrores febrium circuitu redeunt auxiliatur: calfacit enim, & lastitudines discutit: prodest articulorum doloribus.

t. πακεντι. antiqui. leg. Orib. Cneu- fa leg. Orio- rs et i. tandem.

Zetina

SVSINV M.

CAP. LI.

S Vnum, quod alii liliun appellant, sic temperatur. Olei librae nouem cum quincuncem, calami librae quinque & quadrans, myrrha uncia quinque, permixto odorifero uino decoquuntur, & collato oleo cardamoni tussi & celi aqua madefacta libra tres & semi macerantur, premunturque, tres librae cum semisse spissati olei allumantur, mille lilia decerpitus folijs, in latum, non tamen profundum, labellum demittuntur: iniectu oleum manibus melle pernentis agitat: die nocte quoque conquefecunt, & in pyxidi matutinis exprimitur: quod defluet oleum, proutius aqua, qua simul expressa fuerat colo incerti oportet: non enim, ut rosaceum moram tolerat, nam con calfactum feruet, & contumaciter quare sapientis decapulandum. Vala melle illinatum, tenuis sal infuscatus, & si qua fortes valis fauces habet, eximenda. Odorantissimam exquisitis ex quaflatio in labelulum transfusis, rursum olei prius odoribus imbundi, quod primum pondus aequet, & cardamomi tussi drachma decem conjunctur. Haec manibus scite pressa, interiecta breui mithra exprimitur: quod profluit, repurgatur. Tertio eadem infunduntur, adiecto cardamomo, & sale, & manibus melle madefactis. Longe optimum erit, quod prius exprimitur: secundum, quod sequitur: tertium locum ubi vendica, quod nouissimum prodit. Denou in mille lilia euulvis folijs expressum primò oleum infunditur: tum cadet ratio ne prolequendum, idemque faciendum, ut prius: addito cardamomo: dein expresso, fac eadem in secundo, & tertio, ut dictum est: & quo frequentius recentia lilia maceraueris, eo validius unguentum efficies. Denique cum factum abunde uidebitur, singularis compositionibus miscere conuenit myrra quam optimae duas & septuaginta drachmas, & croci decem, cardamomi quinque & septuaginta. Croci vero, & cinnamomi pares portiones tunduntur, & cibratæ in lutea cum aqua demittuntur, expressum primo vnguentum infunditur, & pati o post expiuntur usculis liceis, myrra, aut gomme arcta perulis, & croco, & melle, & aqua madefactis. Eadem fiunt in altera, aut tercia expressione. Aliqui simplex ex balanino, aliote ex oleo, & liliis componunt. Optimum esse conflatin Phœnicio, mox Aegyptio factum: sed cum primis laudatur, quod lilia fidele. Excalfacit, emolit: vulvae praeclosurees & collections aperit: utilissimum ad mulieribus mala vlerca in capite manantia, feredas eruptio- nes, uaros, furfuralesque emendat: vibices, cicatricesque celerrime ad colorem reducit, ita ut sape fallant. In summa extenuat: potum bilem per aluum extrahit, vrinam cict: sed stomacho alienum est, & naufragi parit.

Antiq. cod. le-
git. Zvēzaw
zg. Zvēzaw
p. i. frigida-
tates & infus-
mationes.

H Oc, quod ex lily temperatur: illud item, quod ex ocino, abrotono, anetho que conficitur oleum, cum vniuersitateque pa- randiatio per se clara sit, ideo nostris explanationibus non indigent. Ceterum Sustini compositione mibi quidem pluribus in locis libratorum potius, quād auctoris incuria depravata videatur.

Narcissus.

NARCISSINV M.

CAP. LII.

N Arcissini spissamenta ita fiunt. Sex librae aspalathi cum sextante tunduntur: olei eloti librae septuaginta cum vncis quinque assumentur. Aspalathus aqua madefactus in tercia olei parte coquitur: quo exemplo, calamus quinque libris & bessie adiicitur, cum myrra gleba confrunditur, cibra- taque ac vino veteri odorato immixta, decoquuntur: simulac autem cum ijs effervescerit, eximitur, refri- geratum oleum excolatur, cuius portio in labelum mittitur, flores narcissi quam plurimi coniuncti qui bidui spatio (ut in fusino dictum est) permotexprimitur. Oleum subinde decapulandum: si quidem celerrime putredinem sentit. Vale hoc ad molliendas vulvae duritas, praeclosurenesque: sed capitis dolores facit.

N Arcissinum, quod ego sciām, non paratur nostratisbus myropolis. quod mirum non est, cum id etiam Plinius state pa- rari distisset, ut ipse libro XIIII. cap. primo memoria prodidit.

Epi*n.*

CROCINVM.

CAP. LIII.

C Vm Crocinum componere voles, prius olei, ut in fusino diximus, spissamenta facies, eisdem pon- deribus, & mensuris: cuius olei libras tres & semi, croci vnciam unam allumes: identidem quotidie

quotidie inoueto, & sexta die, quām hoc assiduo peregeris, oleum à croco colis incerto, eidem croco parem olci modum adiicito: moue triduo, dein contusa myrrha, atque cibrata drachmas quadriginta permiscito, & in pila agitatum recondito. Aliqui oīo aromatibus ad cyprinū imbuio in crocini compositione vtuntur. Optimum est, quod abunde crocum spirat in medendū vnu experitum. Pro ximum quod myrrham referit. Calfacit, formum allicit: quare parē phreneticis subuenit perfusum, aut naribus admotum, aut illiū: pus mouet, vlerca purgat; contra vulva duritias. atque prælusiones, & vlerca quæ cacothe uocantur, prodest cum croco, cera, medulla duplice olei pondere: cō coquit enim, emollit humectat, & permutat ad oculorum glaucitates ex aqua illinitur. huic autem proportione respondent butyrinum, onychinum & styracinum: quæ etiū nominibus distant, viribus, & compositione cognata sunt.

Ku[m]y[n].

C Y P R I N U M .

C A P . L I V I I .

O Lei omphacini eloti pars vna, aquæ cœlestis tantundem cum semisse, cuius vna parte oleū diluit, altera adiicitiū odoramentis admiscetur. Dein aliū mptis spalathī libris quinque & semiſſe, calami lbris sex & semiſſe, mirra libra una, cardamoni libris tribus & dodrante olei libris nouem, & vncis quinque, & apalathus tuſus, & aqua aſſulus decoquitor in oleo, donec conſeruat: myrrha autenī vino vetero odoriferō ſubacta, contuſus ſimil calamus, digeruntur in oſtulas, quæ ex ample apalathio immittuntur, & vbi eſſer buerint, ſublato alioce oleum percolatur. Cardamomum rūſum reliqua aqua alſpertum infunditur, ſpatha agitatur, nulla, dū refrixerint, interpellatione. Post hec colato oleo in virginē oſto libras olei, floris ligulſtri, quod cyprum vocant, ſex & quadrangula libra ēt beſſe inſilluntur, quæ ſufficiēter madefacta per ſportulam exprimuntur. Quod si copiosius defiderit, idem recētū florū pondus inieictum ſimiſ modo prematur: & iterum aut tertii ſi quis velit, mā defaceri poterit, & ita reddetur efficacius. Eligi oportet bonum, quod cum odoris ſuauitate nares feriat. Aliqui cinnamomum addunt. Calfacit, emollit: ora ueniarum adaperit: vulva, neruorumque uitij conuenit, pleuriticis, fractisque, per ſe, uel cerato immittunt. malagmati imponi ſolent, quæ opifhoti nicias, angina laborantibus, inflammatione inquinum opitulantur: item in acopa adiicitur.

I[er]o[n]ym.

I R I N U M .

C A P . L V .

S Pathæ quām minutissimè contuſ sex libras ēt beſſe, in tribus & ſep̄tanginta libris & quincuncie olei, aereo vafe, additis decem aqua hemisini incoquito, quoad odorem accepiterit: poſtea in capulā melle oblitam colato: ex eo aromatibus imbuio oleo, irinum primò temperatur, iride ex oleo in ſpilla ro macerata, ut ſcripſimus. Sed alia eſt cōponendi ratio. In olei ſep̄tanginta libris & quincuncie, xylo balfamī (vt dictum eſt) contuſ libras quinque & textantem excoquito: poſtea detraçto xylobalfamī, tuſi odorat calami nouē libras & dextantem adiicit, & myrra glebam vetere vino odorato perfumā, & in olei ita odoribus imbuti quatuordecim libris, totidem tuſa iridis, binis diebus ac noctibus madefactio, ſtrenue & vehementer diſtringit. Quod ſi vī validius fieri, par pondus iterum ac tertio ſimiliter maceratur exprimito. Longē optimū eſt, quod ſolam irin olet, quale illud eſt, quod in Perga Pamphilia, & Elida Achaea cōponitur. Vim habet calfactioriam, atque emollientem: crufas adimit, fordiā vlerca & purrida purgat, cōfert febrim vluſus cauarijsitem inflammationibus eiſuēdū, atque præſcissionibus: partus cūcīt, hamorrhoidas recludit: contra aurī ſlonitus ex aeto, ruta, & amaris amygdalis, prodeſſi. diuturnis deſtillationibus, naribus illitum, & contra graueolentia carum vlerca quas ozænas vocant, auxiliarum alium purgat cyathus eptous: facit adileci circuſtati, vrinā mouet: difficultes vomitiones adiuuat, peruntis ex digitis & immifnis, vel ijs, que ad vomitum ciendum induuntur: angina etiam illinitur, aut ex aqua mulſa gargarizatus: item contra arterię ſcabritiam, datur etiā ijs, qui cicutam, coriandrum, aut venena fungorum haueſerunt.

Irini confide

Q Vanquam Irini preparatio (eſt enim per ſe clara, ſatis) non magis, quām Crocini, & Ligustrini explanari expoſitā: illud tamen ſilento minime præterēndū videtur, quod non iridi flores, ſed radices, cum haſe fragrant, illi uero male oleant, in hoc olei ſpiffamento impoſu debent. Quod eſt Diſcorides non explicaret, cū tamē vñ quanta odorum iuicidante commendatur, de iridis radice, non de floribus intellexisse Diſcoridem exiſtimandum. Quippe que & ſuā ſiſt oleant, & ad vnguentorū ſpiffamenta floribus præſtantiores habentur.

I[er]o[n]ym.

G L E U C I N U M .

C A P . L VI .

G Leucinū abſolutē conſtar omphacino oleo, iuncto odorato, calamo, Celtica nardo, ſpatha, aspa, & lathe, tertula Campana, coſto, & muſto: circumdati interīm vinaccis vafi quod aromata, viñū, & oleum conceperat. Tricenis diebus, bis in die mouetur, poſtea expreſsum oleum reconditū. Calfacit, emollit, remittit: horribus, & neruorum, vluſe que uitij auxiliatur. omni acopo iuantius, quippe quod emolliat.

Gleuci conſideratio

M Inimē quidem mirari licet, quod Gleuci parandi rationem ſimplicem appellauerit Diſcorides. Siquidem alia bātentia vnguentorū compositiones, que multo pluribus ſimplicibus conſtant odoramentis, ſicuti Colomella libri XIIII, capite L. aperiti indicat. Ceterum non poſte Gleucinū (ſi recte admittit ſimplicia conſidererunt) non rehementer exalfacere: tameſti Plinius lib. XXII cap. IIII. id tum adſtringeret, tum refrigerare ſcripſit. Quod evidēti argumento eſt, aut Plinius gleucinū, ſue muſicum, ab hoc Diſcoridis, & Colomella diuerſum eſt, aut Plinius non exatē illius temperamentum perpendit. V erum cū in lib. XV. cap. VI. ſcribat, gleucino muſicum incoqui in vapoſe leno, non ut alia ad moto igne, ſed circumdati pinaceis per ſe calentibus: videtur non parum cum Diſcoride conuenire. Quamobrem crediti Plinius lapſus, derum potius Plinius, cū dixit gleucinū refrigerare, lapſion ſuiffe, quām fecus. Nam etiū oleum omphacinū, cum quo